Näköala

TŠEKKIIN

Suomi–Tšekki-seura ry:n julkaisu 1/2014

SUOMI–TŠEKKI-SEURA RY

puh. 050-562 2536
kotisivut: www.suomi-tsekki-seura.fi
sähköposti: info@suomi-tsekki-seura.fi
seuran tilinumero:
Nordea 132330-109472
jäsenmaksu vuonna 2014: 25,00 euroa
maksupäivä: 31.1.2014
54. vuosikerta

NÄKÖALA TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi–Tšekki-seura ry:n virallinen jäsenlehti, joka ilmestyy 1–2 kertaa vuodessa ja postitetaan kaikille seuran jäsenille sekä yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:
Suomi–Tšekki-seura ry

Päätoimittaja:
Jari Aula
jariaula@hotmail.com

Lehden toimituskunta:
Jari Aula
Heikki Larmola
Petteri Peuranen

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Taitto: Nina Juslin

Etukansi: David Černý ratsastajapatsas Prahan Lucernan kauppakeskuksen hallista.

Takakansi: Näkymä Chebin raatihuoneesta. Kuvat: Petteri Peuranen

ISSN: 1459-420X
Painopaikka: Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino 2014

SISÄLTÖ

Puheenjohtajan palsta 3

Český Krumlov ja České Budějovice – Etelä-Böömin lyömätön parivaljakko 4

Tšekki – arkkitehtonisten kokeilujen koti 7

Tšekkoslovakia jalkapallon MM-finaalissa 80 vuotta sitten 9

Jumalattomat tšekit (osa 2) 10

Sudeettialueen helmet Cheb ja Františkovy Lázně 12

Uutiskatsaus 15

Uusi hallitus esittäytyy 18

Henkilökuva: Eeva Leena Součková Taidetta tšekkiläisellä aksentilla 19

Tšekit Sotšissa 2014 20

Hrad Seeberg, Ostroh, lähellä Františkovy Lázně. Goottilais-renessanssilinnan rakennustyöt alkoivat 1100-luvulla. Kuva: Petteri Peuranen

Heippa vaan kaikille!

Suomi–Tšekki-seurassa puhaltelevat nyt uudet tuulet. Hallituksen jäsenistö vaihtui maaliskuun vuosikokouksessa, ja vanhemmat konkarit pääsivät nautiskelemaan hyvin ansaituista kissanpäivistä. Tilalle tuli uutta, nuorta energiaa. Seuran monivuotisena puheenjohtajana ansioitunut **Blanka Lemmetyinen** jatkaa nyt varapuheenjohtajana. Hallituksen kokenutta siipeä edustavat myös **Jari Aula**, seuramme lehden päätoimittaja, ja **Annele Kiiski**. Tuoreempia kasvoja ovat seuran uusi taloudenhoitaja **Lauri Vihma** sekä **Sanni Noronkoski** ja **Nina Faconová**, jotka kaksi viime mainittua osaltaan ottavat vastuuta kielenopetuksesta. Seuran hallituksen jäsenten lyhyt esittely löytyy tämän lehden sivulta 18. Tässä samalla haluan erityisesti kiittää seuran pitkäaikaista taloudenhoitajaa **Kalervo "Kassu" Kattelusta**: sinä olet tehnyt korvaamatonta työtä! Suuret kiitokset myös muille hallituksen jättäneille jäsenille, jatkakaamme yhteistyötä edelleen!

Seuran hallitus haluaa nyt tulla lähemmäksi jäsenistöään. Tehdään asioita yhdessä! Joukostamme löytyy varmasti jääkiekon tai jalkapallon ystäviä? Oluenmaistelijoita? Innokkaita kulttuurinharrastajia? Olisi mukava saada teiltä ideoita siitä, mitä voisimme tehdä yhdessä seuran kesken. Järjestetään yhdessä tapaamisia ja tapahtumia, vaikka muidenkin ystävyysseurojen kanssa!

Itse menetin sydämeni Prahalle vuonna 2005, ja sillä tiellä ollaan. Sen jälkeen kaikki Tšekkiin liittyvä, sekä maahan että kieleen ja kaikkeen muuhunkin liittyvä, on kuulunut osana elämääni. On hienoa, että Suomesta löytyy meitä Tšekin ystäviä muitakin. Miksi emme siis pitäisi tiiviimmin yhtä? Suomessa ja Tšekissä asuu yhä enemmän suomalais-tšekkilaisiä perheitä. Olisi kiva saada enemmän heitä mukaan, sillä mikä onkaan parempaa kulttuurityötä ja -toimintaa kuin tiiviit ihmissuhteet toiseen maahan.

Toukokuussa järjestettiin Suomi–Tšekki -jalkapallo-ottelu Olympiastadionilla. Siellä varmasti nähtiin! Miltä kuulostaisi tšekkiläishenkinen piknik oluenmaistelun merkeissä nyt kesällä? Entä kiinnostaisivatko Tšekki-aiheiset luennot? Semmoisia saattaa nimittäin olla luvassa syksyllä – seuratkaa seuran kotisivuja ja Facebook-sivustoa!

Aktivoidutaan yhdessä! Lähettäkää meille palautetta, ehdotuksia toimintamme kehittämiseksi ja lehtijuttutoiveita. Olisi mukava, jos kannustaisitte muitakin Tšekin ystäviä liittymään mukaan toimintaan! Seura toivottaa toimintaansa tervetulleeksi mukaan kaikki synnyin- tai asuinmaasta, iästä tai mistään muustakaan riippumatta!

Ihanaa kesää teille, seuratoverit! Pidetään yhtä ja nähdään!

Hanne Lempinen

Hyvät Suomi–Tšekki-seuran jäsenet!

Olen toiminut seuran puheenjohtajana kahdeksan vuotta ja nyt tuli sopiva aika siirtää puheenjohtajan vastuu nuoremman sukupolven edustajalle. Seuran maaliskuun vuosikokouksessa valitussa uudessa hallituksessa on nyt entistä enemmän nuoria, kun muutamia pitkäaikaisia jäseniä on jäänyt omasta pyynnöstä pois. Itse olen edelleen seuran toiminnassa mukana ja jatkan hallituksen varapuheenjohtajana. Näin on tapahtumassa seuran johdossa sukupolvenvaihdos, mikä on luonnollinen kehitys. Nuorilla ihmisillä on uusia ideoita, innostusta, tarmoa, ja sitä seura nyt tarvitsee. Minä kiitän tässä yhteydessä edellisten hallitusten jäseniä hyvästä yhteistyöstä puheenjohtajuuskauteni aikana ja toivotan uudelle puheenjohtajalle **Hanne Lempiselle** menestystä seuran johtamisessa.

Parhaat terveiset kaikille seuran jäsenille!

Blanka Lemmetyinen

Český Krumlov ja České Budějovice – Etelä-Böömin lyömätön parivaljakko

Maalauksellinen Český Krumlovin pikkukaupunki (yläkuva) ja väljästi rakennettu teollisuuskaupunki České Budějovice (sivun 6 kuva) ovat keskenään kuin hyvin pienen ikäeron omaavat velipuolet. Ikäeroa niillä on hieman yli kymmenen vuotta ja molempien äitinä ja synnyttäjänä toimi Böömin kuningaskunnan sisäinen valtataistelu. Sen sijaan kaupunkien isät olivat toistensa pahimpia vihollisia. Vanhemman veljeskaupungin, Český Krumlovin, isä ja perustaja oli mahtava Vítekin aatelissuku. Sen tavoitteena taas oli syöstä valtaistuimelta nuoremman veljeskaupungin eli České Budějovicen isä, Böömin kuningas **Otakar II**.

Sotaisista varhaisista vuosistaan huolimatta veljeskaupungeista on kasvanut toisiaan täydentävä ja matkailijoita monipuolisesti palveleva parivaljakko, josta toisesta löytyy historiaa ja silmiä hivelevää kauneutta, ja toisesta kattavia ostos-, majoitus- ja ravitsemuspalveluita. Molemmilla on myös omat matkailulliset vetonaulansa: Český Krumlovissa upea ja massiivinen barokkilinna ja České Budějovicessa maanmainio olutpanimo.

Český Krumlovin kaupunki ja häikäisevä barokkilinna

Veljeksistä vanhemman ja pienemmäksi jääneen, vuonna 1992 Unescon maailmanperintöluetteloon liitetyn, n. 35 000 asukkaan Český Krumlovin, syntyajankohtana pidetään vuotta 1253. Tältä vuodelta ovat ensimmäiset kirjalliset maininnat samannimisestä linnasta. Böömin mahtisukuihin kuulunut Vítekin suku oli rakennuttanut sen eteläiseksi tukikohdakseen pyrkiessään koko valtakunnan herruuteen. Linnan alapuolella sijaitsevaan Vltavan jokilaaksoon muodostui sitten vähitellen asutusta, sillä linnassa tarvittiin työvoimaa ja palveluita.

Vuosisatojen kuluessa niin linnan omistajat kuin sen ulkonäkökin ovat vaihdelleet. Vanhimmat osat ovat 1200-luvulta, mutta sen nykyinen ulkoasu on 1600-luvun jälkipuoliskolta. Merkittäviä korjaus-

ja lisärakennushankkeita on kuitenkin toteutettu linnassa myös jokaisella aiemmalla vuosisadalla. Linnan yhteiskunnallinen merkitys vaihtuvanimisessä valtakunnassa ei kuitenkaan ollut missään vaiheessa riippuvaista omistajista tai rakennuksen arkkitehtuurista ja koosta, sillä vuosisadasta toiseen Český Krumlovin asema vallan ja vaurauden ytimessä pysyi vakaana.

Vítekin suvun sammuttua linna siirtyi vuonna 1302 heitä lähellä olleelle Rožemberkien suvulle, joka rakennutti tai hankki muulla tavoin haltuunsa lukuisia lähialueiden linnoja ja niihin kuuluneita maa-alueita. Myös Rožemberkeillä oli suhteet kunnossa ja valta hyppysissään, sillä linnan toiseksi viimeinen Rožemberk-sukuinen omistaja **Vilem z Rožemberka** oli muutamaa vuosikymmentä aiemmin Habsburgien valtakuntaan liitetyn maan toiseksi tärkein poliittinen vallankäyttäjä. Nykyaikaisessa valtakoneistossa hän vastaisi lähinnä yhdistettyä pääministeriä ja valtiovarainministeriä.

Eikä Vilemin jälkeen linnan haltuunsa saanutta nuorempaa veljeä **Petr Vokia** voinut pitää huonompana, sillä tämä onnistui myymään pahoihin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen linnan itselleen keisari **Rudolf II:lle** vuonna 1602. Habsburgeilla ei kuitenkaan ollut linnalle käyttöä, ja jo kaksikymmentä vuotta myöhemmin se lahjoitettiin keisaria uskollisesti palvelleelle ja sotatoimissa kunnostautuneelle Eggenbergien suvulle. Nämä perustivat kaupunkiin panimon, joka toimii pienimuotoisena ravintolapanimona edelleen.

Eggenbergeiltä linna siirtyi avioliiton kautta viimeiselle yksityiselle omistajalle, jälleen yhdelle böömiläis-itävaltalaiselle mahtisuvulle Schwarzenbergeille. Nykypäivän suomalaisille suku on ehkä tutuin siihen kuuluvasta alkuvuoden presidentinvaaleissa toiselle kierrokselle päässeestä ehdokkaasta, entisestä ulkoministeristä **Karel Schwarzenbergistä**. Schwarzenbergien suvun omistuksessa linna oli aina vuoteen 1940, jolloin natsien miehityshallinto otti sen haltuunsa. Vuonna 1947 linna siirtyi Tšekkoslovakian valtiolle, jonka omistuksessa se on edelleen.

Vuosisatojen kuluessa linna ja kaupunki ovat olleet kiinteässä keskinäisessä riippuvuussuhteessa. Linna on aina tarvinnut kaupunkilaisten työpanosta, ja kaupunkilaiset ovat puolestaan tarvinneet sitä työllistäjänä. Näin on tänäkin päivänä.

Český Krumlovin linna on Tšekin tasavallan toiseksi suurin linna ja kävijämäärän perusteella toiseksi merkittävin matkailukohde heti Prahan linnan jälkeen. Matkailijat tarvitsevat myös majoitus- ja ravitsemuspalveluita sekä tuliaismyymälöitä, joten linna elättää kaupunkilaisia edelleen. Matkailu on kuitenkin vahvasti kausiluonteista, sillä linna on suljettu lokakuun lopusta maaliskuun loppuun. Tuona aikana kaupungin matkailuyrittäjät joko elävät kesän tuotoillaan tai tekevät muuta työtä.

Itse linna on nähtävyytenä uskomaton, niin kooltaan kuin arkkitehtuuriltaankin. Siihen pääsee tutustumaan vain opastetuilla kierroksilla, joita löytyy kahdenlaisia. Toisen vetonaulana on 1700-luvulla restauroitu ja laajennettu, alun perin Eggenbergien rakennuttama ainutlaatuinen barokkiteatteri. Toisella reitillä taas voi ihastella linnan upeaa naamiaissalia, jonka seiniltä löytyy itävaltalaissyntyisen maalarin **Josef Ledererin** mainioita ja uskomattoman eläviä hahmoja, mukaan lukien taiteilija itse. Molemmissa tiloissa järjestetään kesäisin yleisötilaisuuksia, teatterissa esitetään musiikkinäytelmiä ja naamiaissalissa pidetään konsertteja.

Eikä sovi unohtaa myöskään vallihaudassa jo 1600-luvulta majailleita karhuja sen enempää kuin linnoihin olennaisesti kuuluvaa tornia, josta avautuvat huikaisevat näkymät yli maalauksellisen kaupungin.

České Budějovice ja maan ainoa kotimainen panimo

Veljeskaupungeista nuorempi, České Budějovice puolestaan kasvoi isoveljeään suuremmaksi ja välittömästi kaupunkina valtakunnallisesti merkittävämmäksi. Sen perusti Böömin mahtikuningas Otakar II vuonna 1265 omaksi tukikohdakseen taistelussaan valtakunnan eteläosissa itselleen yhä enemmän valtaa ja maa-alueita kahmivaa Vítekin sukua vastaan. Kaupunki ympäröitiin välittömästi muureilla ja sen asemakaava suunniteltiin väljäksi ja laajojen aukioiden rytmittämäksi. Kaupungin vanhan osan keskellä sijaitsevan Otakar II:n aukion laitaan rakennettiin vartiotorni, joka on nykyisin yleisölle avoinna.

Seuraavina vuosisatoina České Budějovice kasvoi merkittäväksi porvariskaupungiksi, jossa toimeentulon takasivat kauppa, käsityöläisammatit ja ympäröivät hopeakaivokset. Vuonna 1569 sinne siirrettiin valtion rahapaja.

Varsinainen taloudellisen kukoistuksen ja kasvun kausi kaupungissa koitti teollistumisen myötä 1800-luvulla. Vuosina 1825–1832 sinne rakennettiin Euroopan ensimmäinen rautatieyhteys, jonka toinen pää sijaitsi Linzissä Itävallassa. Hevosvetoiset vaunut liikennöivät reitillä 1870-luvun alkuun saakka, jolloin rataa pidennettiin Plzeňiin ja Pra-

haan asti ja käyttöön otettiin höyryveturit.

Kaupungin kahdesta tunnetusta tehtaasta ensimmäinen perustettiin vuonna 1847, jolloin wieniläinen, mm. lyijykyniä valmistanut Hardtmuth avasi siellä toimipisteensä. Kaupungin varsinainen ylpeys on kuitenkin sen nimeä kantava olutpanimo, joka on edelleen maan ainoa kotimaisessa omistuksessa oleva iso olutpanimo.

Budějoviský Budvarin panimo perustettiin vuonna 1895 ja sen maine ja koko kasvoivat nopeasti. Jo seuraavana vuonna sen olut saavutti merkittävän kunniamaininnan Prahassa järjestetyssä maatalous- ja apteekkialan näyttelyssä. Samana vuonna avattiin panimoravintola ja seuraavalla vuosikymmenellä rakennettiin uudet ja laajemmat panimotilat. Nykyisin se on yksi maan kolmesta suuresta olutpanimoista ja vuonna 2013 se tuotti yhteensä 1 424 000 hehtolitraa olutta. Sen tuotteita viedään kymmeniin maihin maailmassa ja luonnollisesti myös Suomeen.

Vuosikymmenten saatossa Budějovický Budvar lienee kuitenkin suurelle yleisölle tutuin nimikiistastaan amerikkalaisen panimoyrityksen Anheuser-Buschin kanssa. Tšekissä virallinen kieli oli nimittäin vuoteen 1894 asti saksa, ja etenkin rajan pinnassa olleilla alueilla oli yleensä kaksi nimeä, saksan- ja tšekinkielinen. České Budějovicen kaupungin saksankielinen nimi olikin Budweis ja sieltä kotoisin oleva asia, esine tai ihminen puolestaan Budweiser, budweisilainen. Tällä nimellä alettiin jo vuonna 1872 valmistaa Amerikassa olutta tšekkiläisen reseptin mukaan.

Nimikiista kahden samannimistä olutta valmistavan panimoyrityksen välillä puhkesi jo 1900-luvun alkuvuosina, ja seuraavien sadan vuoden aikana oikeudesta Budweiser-nimen käyttöön on käräjöity lukuisissa maissa ja käräjöidään edelleen. Päätökset ovat maakohtaisia, ja esimerkiksi Suomessa kyseistä nimeä saa käyttää vain Anheuser-Busch ja tšekkiläistä olutta myydään meillä nimellä Budějovický Budvar. Pohjois-Amerikassa sitä taas myydään Czechwar-nimellä ja muun muassa Saksassa ja Espanjassa nimellä Bud.

Yhtä kaikki, Budějovický Budvarin panimo on hauska vierailukohde, jota voi lämpimästi suositella. 5–50 hengen kokoiset ryhmät voivat varata opastetun kierroksen panimon verkkosivuilta (www.visitbudvar.cz). Säännölliset tšekin-, englannin- ja saksankieliset yleisökierrokset alkavat panimon vierailijakeskuksesta päivittäin klo 14.00 ympäri vuoden. Kattavalla kierroksella vieraillaan kaikissa panimon tuotantotiloissa ja kuullaan yrityksen historiasta ja nykypäivästä erittäin monipuolisesti. Budějovický Budvar-panimon opastettu kierros onkin ehdottomasti paras, johon muistan osallistuneeni.

Toisiaan täydentävät matkakohteet

Etelä-Böömissä matkaillessa kannattaa ehdottomasti yhdistää nämä kaksi kohdetta, sillä ne täydentävät toisiaan mainiolla tavalla.

Český Krumlov tarjoaa luonnon- ja arkkitehtuurin kauneutta, maalauksellista pikkukaupunkitunnelmaa ja ruhtinaallista loistoa. Sen puute on kuitenkin kävijämäärään nähden vähäiset majoitus- ja ravitsemuspalvelut, jotka sijaitsevat pääasiassa kaupungin autottomassa vanhassa keskustassa. Näin ollen omalla autolla tai tilauslinja-autolla majoituspaikkaan pääseminen on mahdotonta.

České Budějovice puolestaan tarjoaa monipuoliset ja kattavat majoitus- ja ravitsemuspalvelut, joihin keskiaikaisille kaupungeille epätyypillisesti saa yleensä ajaa myös autolla. Hieman vajaan 100 000 asukkaan kaupunki kuitenkin hiljenee virka-ajan päätyttyä, joten pikkukaupungin tunnelmaa voi sielläkin mukavasti aistia iltaisin.

Etelä-Böömiin suunnatessa kannattaakin majoitus järjestää České Budějovicesta ja samalla varata aikaa myös panimovierailuun. Noin puolen tunnin ajomatkan päähän Český Krumloviin voi sitten suunnata päiväretkelle tai pidemmäksikin aikaa. Aikaa siellä kyllä saa kulumaan, sillä linnan lisäksi se houkuttelee pienillä putiikeillaan ja monilla pikku museoillaan. Yksi viehättävimmistä on linnaan johtavan sillan pielessä, Radniční-kadulla sijaitseva ilmainen kauppamuseo (Muzeum obchodu). Suloisessa interiöörissä pääsee sukeltamaan menneiden kauppaliikkeiden tunnelmaan, ja sen myymälästä voi ostaa hauskoja tuotteita, kuten vanhojen mainoksien ja tuotemerkkien mukaan tehtyjä jääkaappimagneetteja.

Mitäpä siis, jos valitsisit ensi kesän lomakohteeksi Etelä-Böömin ja tämän viehättävän kaupunkikaksikon?

Sirpa Seppälä

Tšekki

– arkkitehtonisten kokeilujen koti

Sanapari Tšekki ja arkkitehtuuri loihtii useimmiten sielun silmien eteen muotojen runsautta, kullan kimallusta ja massiivisia komplekseja rönsyävän menneiden vuosisatojen tyylisuuntien kirjon. Vihkiytyneitä asianharrastajia lukuun ottamatta tulee harva yhdistäneeksi Tšekin avantgardistiseen moderniin arkkitehtuuriin. Näin kuitenkin on asianlaita. Sekä Brnossa sijaitseva Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluva funkkishuvila Villa Tugendhat (sivujen 7 ja 9 kuvat) että Prahan kubistiset talot olivat molemmat aikansa arkkitehtonisia edelläkävijöitä, joita tultiin ja tullaan edelleen ihailemaan ja ihmettelemään sekä läheltä että kaukaa.

Villa Tugendhat

Tšekin tasavallan itäisen maakunnan Määrin pääkaupungin, nykyisin n. 450 000 asukkaan Brnon 1800–1900-lukujen taitteessa tapahtunut muodonmuutos linnoituskaupungista teollisuuskaupungiksi vaikutti merkittävästi myös sen kaupunkikuvaan. Vanha historiallinen keskusta tuhottiin lähes kokonaan ja kaupunki täytettiin moderneja tyylisuuntia edustavilla nykyaikaisilla rakennuksilla. Teollistumiseen ja kaupunkiajattelun muuttumiseen liittyi myös Brnon ensimmäisen huvilakaupunginosan perustaminen ja kehittyminen 1800-luvun jälkipuoliskolla.

Kyseisellä Černé polen (musta pelto) alueella omisti kiinteistöjä ja maata myös saksalaisperäinen, mutta Brnossa jo useiden sukupolvien ajan asunut varakas juutalainen Löw-Beerin teollisuussuku, jonka perillinen **Greta Löw-Beer** sai yhden tonteista lahjaksi isältään vuonna 1929. Tälle tontille Greta ja hänen tuore aviomiehensä, toiseen Brnon merkittävään juutalaiseen teollisuussukuun kuulunut **Fritz Tugendhat**, alkoivat suunnitella suuren, uudenaikaisen ja arkkitehtonisesti merkittävän asuinhuvilan rakennuttamista.

Pariskunta otti yhteyttä saksalaissyntyiseen, sittemmin Yhdysvaltoihin muuttaneeseen **Ludwig Mies van der Roheen**. Bauhausin taide-, taideteollisuus- ja arkkitehtuurikoulun johtajana toiminut Mies van der Rohe muodosti yhdessä **Alvar Aallon**, **Le Corbusierin** ja **Frank Lloyd Wrigthin** kanssa maailman merkittävimpien funktionalististen arkkitehtien neliapilan.

Mies van der Rohe saapuikin vuonna 1928 tutustumaan projektin aiottuun toteutuspaikkaan ja päätti vastaanottaa tehtävän, jonka rahoittamisesta vastasi kokonaisuudessaan Greta Löw-Beerin isä **Alfred**. Kaksi vuotta myöhemmin saattoi Tugendhatin pariskunta muuttaa asumaan tuliterään kotiinsa.

Kolmikerroksinen rinteessä seisova talo oli jo edustamansa arkkitehtonisen tyylisuunnan nimen ilmentämien periaatteiden mukaisesti äärimmäisen tarkoituksenmukaiseksi suunniteltu. Etelään antavat ikkunat valaisivat asunnon tehokkaasti, ja jokaisella kerroksella oli oma erityinen tehtävänsä. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsivat oleskelu- ja edustustilat talvipuutarhoineen sekä keittiö ja henkilökunnan tilat. Toinen kerros oli isäntäväen ja perheen lastenhoitajan yksityistä aluetta. Pohjakerroksessa taas sijaitsivat varastotilat ja moninaiset tekniset huoltotilat. Huoltotiloille olikin runsaasti tarvetta, sillä talosta löytyivät esimerkiksi hälytys- ja turvallisuusjärjestelmä sekä ilmastointi- ja lämmitysjärjestelmä lattialämmityksineen, jot-

ka molemmat olivat omana aikanaan äärimmäisen edistyksellisiä teknisiä ratkaisuja. Lisäksi valtavan ruokailutilan lasiseiniä saattoi liikutella sähköisen ohjausjärjestelmän avulla.

Omaleimaisen tilakäsityksen lisäksi viehätti Tugendhatin pariskuntaa Mies van der Rohessa tämän herkkä tuntuma materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin. Talon kantaviksi rakenteiksi arkkitehti valitsi teräspilarit. Samoin ikkunoiden ja monien ovien puitteet on tehty teräksestä. Rakennuksesta löytyy myös onyksistä valmistettu seinä ja materiaalien joukosta mm. italialaista kalkkikiveä travertiiniä sekä monia eksoottisia puulajeja, kuten palisanteria ja eebenpuuta.

Tšekkiläinen kubismi

Funktionalistinen ja yhä edelleen avantgardistinen Villa Tugendhat ei kuitenkaan ole ainoa, eikä edes ensimmäinen edistyksellinen arkkitehtoninen kokeilu Tšekin maaperällä. 1900-luvun alussa syntyi Prahassa kubistinen arkkitehtoninen ja taideteollinen suuntaus, jonka edustajia ei edelleenkään löydy mistään muualta maailmasta Wieniä lukuun ottamatta.

Yleisesti kubismi tunnetaan lähinnä **Pablo Picasson** kehittämänä ja edustamana kuvataiteellisena tyylisuuntana. Taidehistoriallisen määritelmän mukaan kubistiselle taiteelle ominaista on esineiden hajottaminen, analysointi ja uudelleen kokoaminen pelkistyneessä muodossa. Yhden kiinteän näkökulman sijaan taiteilija kuvaa aiheen samanaikaisesti monesta kulmasta yrittäessään esittää sen mahdollisimman täydellisesti. Tyypillistä kubistisessa taiteessa on tahojen tai tasojen pintojen kulmissa tapahtuva toistensa leikkaaminen siten, ettei niissä voi havaita syvyyttä. Taideteosten tausta ja esineet tai hahmot ikäänkuin tunkeutuvat toisiinsa luoden moniselitteisen onton tilan, mikä on erityisen ominaista kubistiselle taidekäsitykselle.

Tšekkoslovakiassa kubismi kuitenkin laajennettiin käsittämään useampia taiteenaloja kuin muualla maailmassa. Erityisesti Picasson ja **Georges Braquen** taiteen inspiroima radikaali arkkitehtinelikko **Pavel Janák**, **Josef Gočár**, **Josef Chochol** ja **Vlastislav Hofman** innostui soveltamaan maalaustaiteessa ja kuvanveistossa esiintyneitä kubismin ideoita muotoiluun ja arkkitehtuuriin.

Tšekkiläiset kubistit uskoivat, että esineen sisäisen energian voi vapauttaa särkemällä perinteisen muotoilun pysty- ja vaakasuuntaiset pinnat. Yhdistämällä kulmikkaat tasot arjen esineiden muotoiluun he pyrkivät dynaamiseen ja taideteoksia synnyttävään muotoiluun. Pyramidi oli tšekkiläisen kubistisen arkkitehtuurin ylin päämäärä ja kristalli ihanteellisin luonnonmuoto.

Radikaalia kubistista muotoilua sovellettiin Tšekissä mm. astioihin, huonekaluihin ja typografiaan. Arkkitehtuurissa suunniteltiin monenlaisia rakennuksia huviloista toimistorakennuksiin, joiden erikoisia pinta- ja seinämuotoja tarkkasilmäinen kulkija voi ihailla erityisesti Vanhassakaupungissa sekä Podolín kaupunginosassa Vltava-joen rannalla. Mustan madonnan talo Celetná-kadun ja Ovocný trhin kulmauksessa aivan Vanhankaupungin sydämessä on niistä helpoiten löydettävissä, mutta myös Pařížská-kadun ja Juutalaiskaupungin tuntumassa on useita kubistisia taloja.

Villa Tugendhat ja tšekkiläisen kubismin helmet tänään

Villa Tugedhatin omistajaperheelle kävi, kuten monelle muullekin 1930-luvun lopun Tšekkoslovakiassa. Kiristyvä maailmanpoliittinen tilanne ja lisääntyneet juutalaisiin kohdistuneet vainot saivat Tugendhatit lähtemään kotimaastaan Sveitsiin vuonna 1938. Seuraavana vuonna Gestapo otti talon haltuunsa, ja natsimiehitystä seuranneina vuosina siellä toimi mm. tanssikoulu. Vuonna 1950 talo siirtyi Tšekkoslovakian valtion omistukseen ja aina 1970-luvun loppuun asti se toimi paikallisen lastensairaalaan kuntoutuskeskuksena.

1940- ja 1950-lukujen yhteiskunnalliset muutokset vaikuttivat myös talon arkkitehtuuriin, ja siinä tehtiin monia alkuperäistä ideaa runtelevia muutoksia. Vaikka jo seuraavalla vuosikymmenellä olikin selvää, että talo on entisöitävä, päästiin suunnitelmista toteutukseen vasta 1980-luvulla talon siirryttyä valtiolta Brnon kaupungin omistukseen. Uusi entisöintihanke toteutettiin vuosina 2010–2012, jolloin talo ja sitä ympäröivä puutarha palautettiin sellaisiksi kuin ne olivat olleet valmistumisajankohtana vuonna 1930.

Edelleenkin Brnon kaupungin omistuksessa oleva

Villa Tugendhat on avoinna yleisölle klo 10.00 –18.00 päivittäin maanantaina lukuun ottamatta ympäri vuoden. Suuren mielenkiinnon vuoksi vierailijoita kehotetaan kuitenkin varaamaan liput vähintään kuukautta aikaisemmin.

Kubistista muotoilua ja arkkitehtuuria pääsee sen sijaan ihastelemaan myös hetken mielijohteesta. Mustan madonnan talossa Prahassa sijaitsevaan Kubistisen taiteen museoon pääsee tutustumaan päivittäin klo 10.00–18.00. Perinteisempien kubististen taideteosten, kuten maalausten ja veistosten lisäksi museossa voi ihmetellä vaikkapa harvinaisen epämukavilta istuimilta vaikuttavia kubistisia tuoleja. Myös Prahan taideteollisuusmuseosta löytyy yllä mainittujen kubististen arkkitehtien Pavel Janákin, Josef Gočárin, Josef Chocholin ja Vlastislav Hofmanin suunnittelemia huonekaluja ja käyttöesineitä.

Jos siis Tšekissä matkaillessa barokin kultaukset, gotiikan kilometrien korkuisilta vaikuttavat holvit tai muut menneiden vuosisatojen arkkitehtoniset tunnusmerkit alkavat jo ahdistaa, kannattaa pelkistettyjen muotojen ystävän hakeutua yllä mainittuihin kohteisiin sieluaan lääkitsemään. Hoidon teho on taattu ja hetkisen kuluttua keskiaikaisille kaduille palaakin virkistynyt ja energiaa pursuava matkailija valmiina ottamaan vastaan kaiken sen, mitä tšekkiläisellä arkkitehtuurilla ja muotoilulla on annettavanaan.

Sirpa Seppälä

Lisätietoa edellä mainituista kohteista löytyy seuraavista linkeistä:

Villa Tugendhat: *http://www.tugendhat.eu/en/homepage.html*
Kubistisen taiteen museo: *http://www.euromuse.net/en/exhibitions/exhibition/view-e/muzeum-ceskeho-kubismu/*
Prahan taideteollisuusmuseo: *http://www.upm.cz/index.php?language=en*

Linkit ovat englanninkielisille sivuille, mutta luonnollisesti tietoa löytyy myös tšekiksi.

Tšekkoslovakia jalkapallon MM-finaalissa 80 vuotta sitten

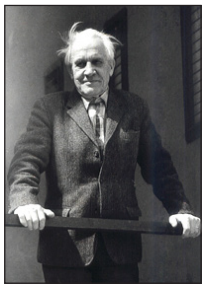

Nyt jalkapallon 20:nnen MM-turnauksen aikaan on hyvä muistella myös Tšekkoslovakian ensimmäistä esiintymistä loppuottelussa, joka tapahtui täsmälleen 80 vuotta sitten, Roomassa 10. kesäkuuta 1934. Tšekkoslovakia hävisi tuolloin isäntämaa Italialle 1–2 jatkoaikamaalilla 55.000 katsojan edessä Stadio Nazionale del PNF-stadionilla (purettu v. 1957). Jalkapallon MM-kisojen historia alkaa vuodesta 1930, jolloin voittaja oli kisaisäntä Uruguay. Se ei kuitenkaan osallistunut Rooman turnaukseen protestiksi eurooppalaisten poissaololle 1930 kisoista. Italian järjestämiin MM-kisoihin osallistui 16 maata (nykyisin 32). Tšekkoslovakia voitti ensin Romanian 2–1, sitten Sveitsin 3–2, natsi-Saksan 3–1 ja taipui siis finaalissa Italialle 1–2 katkerasti jatkoajalla. Kisojen maalikuningas oli Tšekkoslovakian **Oldřich Nejedlý** (yläkuvassa) viidellä osumalla. Hopeajoukkueen kapteenina toimi maalivahti **František Plánička** (alakuvassa) ja valmentajana **Karel Petrů**. Toisen ja viimeisen kerran Tšekkoslovakia pelasi MM-finaalissa 1962, jolloin se hävisi Brasilialle 1–3. Ainoan Euroopan mestaruutensa maa sai 1976: Belgradin-finaalissa kaatui Länsi-Saksa 2–2 -tuloksen jälkeen rp-kilpailussa 5–3.

Jumalattomat tšekit

Osa 2

Uskonpuhdistuksen synty

Keisari Kaarle IV, joka elää edelleen tšekkiläisen kansansa kunnioittavassa ja rakastavassa muistissa, oli niin taitava, että hänen onnistui ylläpitää tasapaino hengellisen ja maallisen vallan välillä. Roomalaiskatolisesta kirkosta oli ehtinyt kasvaa jo rikas ja mahtava ylikansallinen instituutio, joten Kaarlen oli syytäkin ylläpitää tasapainoa oman keisariutensa säilyttämiseksi.

Mikä onnistui isältä, ei onnistunut pojalta **Václav IV:ltä**. Jo Kaarlen viime vuosina ristiriitoja aiheuttivat paavin kuurian verotusvaatimukset. Itävaltalainen augustiinilaismunkki **Konrad Waldhauser** oli alkanut saarnata kirkon väärinkäytöksiä vastaan. Hänen oppinsa levisivät pian Böömiin. Eurooppaa vaivaava mustasurma pelkisti köyhälistön ja kirkon rikkauksien välisen kuilun kaikkien nähtäväksi. Keisarin alamaisistakin kuoli enemmän kuin joka kymmenes. Waldhauserin jalanjälkiä seurasi Kroměřížistä kotoisin oleva **Jan Milíč**. Milíč perusti Prahan Vanhaankaupunkiin Jerusalem-nimisen turvakodin langenneille naisille. Hän ehti jo eräissä kirkon ja maallisen vallan vastaisissa saarnoissaan julistaa jopa Kaarle-keisarinkin "Antikristukseksi", vaikka tämä itse oli paikalla. Sen lisäksi ranskalaiset kardinaalit kieltäytyivät hyväksymästä **Urbanus II:n** valintaa paaviksi, ja valitsivat omaksi vastapaavikseen **Klemens VII:nnen**. Pahimmillaan samaan aikaan toimi kolmekin paavia. Kirkolliset virat ja erivapaudet olivat kaupan. Muut kirkolliset maksut kohosivat sietämättömiksi, ja nepotismi, suvunsuosinta oli yleistä. Kun Kaarle-keisari kuoli vuonna 1378, maaperä oli valmis uskonpuhdistukseen. Hänen tyttärensä oli naitettu Brittein saarille, joten sitäkin kautta kuuluisan englantilaisen uskonpuhdistajan **John Wycliffen** ja tämän "lollardiensa" opit levisivät Keski-Eurooppaan.

Václav IV:n aikana kirkon ja maallisen vallan välit kiristyivät niin pitkälle, että vuonna 1393 hallitsijan joukot tappoivat arkkipiispan sijaisen tuomiorovasti **Jan Nepomukin** (Johannes Nepomukilaisen) ja heittivät tämän Vltavaan. Olen kuullut väitettävän Václavin mitan tulleen täyteen, koska Jan Nepomuk Václavin keisarinnan rippi-isänä ei suostunut paljastamaan keisarinnan hänelle uskomaa rippisalaisuutta keisarille. Sittemmin Václav menetti keisariutensa vuonna 1400 nuoremmalle veljelleen **Sigismundille**, mutta säilytti Böömin kuninkuuden.

Arkkipiispa **Jan Jenštejn** pakeni Roomaan ja teki Václav-kuninkaasta valituksen paaville, mutta hän kuoli ennen kuin sai vastauksen. Hänen seuraajansa aikana tilanne vain paheni. Monet Prahan Kaarlen yliopiston (perustettu 1348) opettajista liittyivät reformiliikkeeseen, jonka johtajista on mainittava **Matěj z Janova** (Matěj Janovilainen) ja **Jan Hus** (kuva s. 11).

Jan Hus oli jo kääntänyt Wycliffen kirjoituksia tšekiksi, ja vuosisadan loppuun mennessä koko Raamattu oli käännetty kansankielelle, tšekiksi. Tästä versiosta on olemassa vieläkin useita kopioita mm. Dresdenissä ja Olomoucissa. Tšekkiläisen väestönosan sivistystaso oli noussut jo Kaarlen aikana, ja nyt saksankielinen yläluokka alkoi tuntea asemansa uhatuksi. Edessä oli väistämättä, paitsi uskonnollinen ja ideologinen, myös kansallisuuksien ja yhteiskuntaluokkien välinen konflikti.

Jan Hus ja hussilaiset

Kaarlen yliopisto kielsi Wycliffen ja hänen seuraajiensa kirjoitukset vuonna 1403. Ne nimittäin sisälsivät kerettiläisiä ajatuksia, kuten epäilyksen pyhässä ehtoollisessa tapahtuvaa transsubstantaatiota (leivän ja viinin muuttuminen Kristuksen ruumiiksi ja vereksi)kohtaan. Wycliffen oppi kielsi myös kirkon hierarkian paaveineen ja pappeineen, jotka oli muka ennalta määrätty pelastukseen, ja tähdensi Kristuksen asemaa kirkon päänä. Samoin oppi kielsi luostarilai-

toksen. Edelleen se kielsi kiirastulen olemassaolon ja ripin sakramentaalisen aseman. Eskatologinen mieliala nousi nopeasti, kun maailmanlopun ennustukset voimistuivat ja Etelä-Böömissä valdalaisuuden vaikutuksesta saarnattiin väkivaltaa ja kuolemanrangaistusta vastaan ja korostettiin nöyryyttä.

Wycliffen kannattajat korostivat, ettei katolinen kirkko vapaaehtoisesti luopuisi rikkauksistaan ja mahdistaan, vaan maallisen vallan olisi pakotettava se palaamaan ”apostoliseen köyhyyteen”. Mikäli kirkko palaisi noudattamaan Uuden Testamentin ihanteita, myös yhteiskunnalliset epäkohdat olisi korjattavissa.

Kun Jan Hus nimitettiin Prahassa Beetlehemin kappelin saarnaajaksi ja johtajaksi vuonna 1402, ajatuksesta maallikoiden oikeudesta osallistua pyhään ehtoolliseen samanarvoisina papiston kanssa tuli koko reformistiliikettä yhdistävä tunnus. Tälle antoi teologiset perusteet muuan Husin ystävä, ja se tunnettiin utrakvistisena liikkeenä (lat. *sub utraque specie*). Arkkipiispa **Zbyněk** antoi aluksi tukensa Husin saarnoille. Roomassa niihin suhtauduttiin kuitenkin vihamielisesti, ja vuonna 1411 paavi **Johannes XXII** julisti Husin kirkonkiroukseen. Myös Zbyněk hylkäsi hänet.

Kolme vuotta myöhemmin Hus ja hänen läheinen tukijansa **Jeroným Pražský** (Hieronymus Prahalainen) kutsuttiin Konstanzin kirkolliskokoukseen puolustamaan oppiaan. Husilla oli mukanaan keisari **Sigismundin** takuukirje, että hän saisi puolustautua vapaasti ja ettei häneen koskettaisi. Keisarin takuukirjeellä ei ollut kuitenkaan mitään merkitystä, vaan Hus vangittiin. Hänet poltettiin kirkolliskokouksen tuomitsemana roviolla 6.7.1415. Hänen ystävänsä Jeroným Pražský koki saman kohtalon vuotta myöhemmin.

Husin rovio (kuva s. 12) nosti liekkeihin koko tšekkiläisen Böömin. Böömin ja Määrin tšekinkielinen aatelisto lähetti protestin Konstanziin ja Husin vastustajia alettiin vainota. Kaarlen yliopiston saksalaiset vastustivat tšekkiläisen vaikutuksen kasvua ja siirtyivät Leipzigiin, jonne he perustivat uuden yliopiston. Kaarlen yliopisto hyväksyi maallikoiden osallistumisen ehtoolliseen eli utrakvismin ja julisti Jan Husin pyhäksi marttyyriksi. Väkivalta saavutti huippunsa Prahassa, kun Lumisen Neitsyt Marian (Panna Maria Sněžná) kirkon karmeliittajohtaja **Jan Želivský** hyökkäsi 30.7.1419 kansanjoukkojen kärjessä Uudenkaupungin raatihuoneelle. Joukot viskasivat siellä pakoilleet katoliset kaupungin neuvokset ulos ikkunoista, kun nämä olivat kieltäytyneet päästämästä vangittuja uskonveljiä vapaaksi, ja miehittivät luostarit ja kirkot. Tämä oli tšekkien historian ensimmäinen ”defenstraatio” eli epämieluisten henkilöiden heittäminen ulos ikkunasta. Samalla se merkitsi myös hussilaisen vallankumouksen alkua, kun Václav IV kuoli.

Hussilaiset jakautuivat useampaan osaan: maltilliset (utrakvistit) jäivät Prahaan, mutta radikaalit (taborilaiset) siirtyivät etelämmäksi, jonne he perustivat uuden kaupungin Táborin. Täällä he pyrkivät toteuttamaan ihanteitaan yhteiskunnallisesta tasaarvosta ja Jumalan sanan vapaasta saarnaamisesta. Vuonna 1420 sekä prahalaiset että taborilaiset pääsivät yhteisymmärrykseen neljästä teesistä, joita kutsutaan myös ”Prahan Neljäksi artiklaksi”: 1) Jumalan sanaa oli vapaasti saarnattava, 2) maallikoilla ja papistolla oli yhtäläinen oikeus nauttia ehtoollisessa sekä leipää että viiniä eli Kristuksen ruumista ja verta, 3) kirkon omaisuus oli takavarikoitava ja 4) kirkon oli pidättäydyttävä puuttumasta maalliseen politiikkaan ja rankaisemasta kuolemansynneistä, jotka estävät kristityn saamasta vapahdusta.

Taborilaiset menivät vielä pitemmälle. Heidän pappinsa saarnasivat ja messusivat yleisesti tšekiksi. He opettivat naisia ja lapsia lukemaan Raamattua. He kielsivät messukasukat ja kaavut sekä kuvat ja musiikin kirkoista ja pitivät tanssia ja muuta ”ylellisyyttä” kuolemansyntinä. **Petr Chelčickýn** johtama suppeampi radikaaliryhmä hylkäsi verenvuodatuksen ja vetosi Kristuksen rakkauteen ja Hänen kieltoihinsa: ”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi” ja ”Älä tapa”. Chelčickýn mielestä kristittyjen ei pitäisi hallita ”maallisella tai maailmallisella lailla”.

Böömin kuningaskunta oli jakautunut jyrkästi kahtia, katolisiin ja hussilaisiin ehtoolliseen osallistumisen mukaisesti. Voidaan myös puhua karkeasti ottaen saksalaisten, katolisen suuraateliston ja papiston taistelusta tšekkiläistä alempaa aatelistoa, porvaristoa ja talonpoikaistoa vastaan. Hussilaiset yhdistyivät etevän sotapäällikön **Jan Žižkan** komennossa

vuodesta 1419 taisteluun keisari Sigismundia ja katolisia vastaan. Muuan varhainen taistelu käytiin juuri Vítkovin kukkulalla, jonka hussilaiset voittivat. Vuonna 1431 käytiin tärkeä yhteenotto Domažlicen luona, jossa hussilaiset myös onnistuivat ajamaan katoliset pakosalle. Keisari joutui toteamaan, ettei sotilaalliseen ratkaisuun päästäisi ja hussilaiset kutsuttiin neuvottelemaan Baselin linnaan. Siellä hussilaisia edusti **Prokop Holý** (Prokop Suuri), joka oli ehtinyt edetä myös nykyisen Slovakian alueelle. Baselin kompakti ratifioitiin vuonna 1437, mikä takasi tšekeille oikeuden nauttia ehtoollista utrakvistien periaatteiden mukaisesti.

Vieläkin toimiva Böömin ja Määrin veljien seurakuntayhteisö perustettiin vuonna 1457 Kunvald u Žamberkassa. Sen henkisenä isänä voidaan pitää väkivallattomuutta korostanutta Petr Chelčickýä. Sen perustaminen liittyi vahvasti Utrakvistisen puolueen heikkenemiseen. Tämän kirkon perustajien ydin muotoutui **Řehoř Krajčín** (Veli Řehoř) ja hänen ystäviensä ympärille. Ensimmäisessä kokouksessaan vuonna 1467 veljeskunta sanoutui lopullisesti irti roomalaiskatolisesta kirkosta. Oppi perustui Chelčickýn, Husin ja taborilaisten kirjoituksille. Vuodesta 1535 veljeskunta otti uskontunnustukseensa myös vaikutteita **Martti Lutherilta**, joka oli tuolloin vielä elossa. Kirjapainotaidon levitessä ympäri Eurooppaa veljeskunta julkaisi uusinta tšekkiläistä Raamatun käännöstä, jota kutsutaan Kralicen Raamatuksi. Veljeskunta on siis muodollisesti eri kirkkokunta kuin hussilaiset, mutta eron tekeminen vaatisi suurempaa teologista oppineisuutta kuin minulla.

Itävallan keisarikunnan vahvistuttua ja sulautettua Böömin kuningaskunnan lopullisesti itseensä 30-vuotisessa sodassa tšekkien uskonnolliset ja kulttuuriset pyrkimykset tukahdutettiin miltei kokonaan. Kansallisen herätyksen alkaessa 1700-luvun lopussa hussilaiset muistettiin taas, mutta nyt enemmänkin kansallisina sankareina. Työväenliikkeen vallatessa alaa keskiajan hussilaiset yhdistettiin myös yhteiskunnan tasa-arvon ajajiksi.

Uskonnollisessa mielessä hussilaiset ovat jääneet pahasti taka-alalle nykyisin ”jumalattomassa” Tšekin tasavallassa.

Heikki Larmola

(jatkoa edellisestä numerosta)

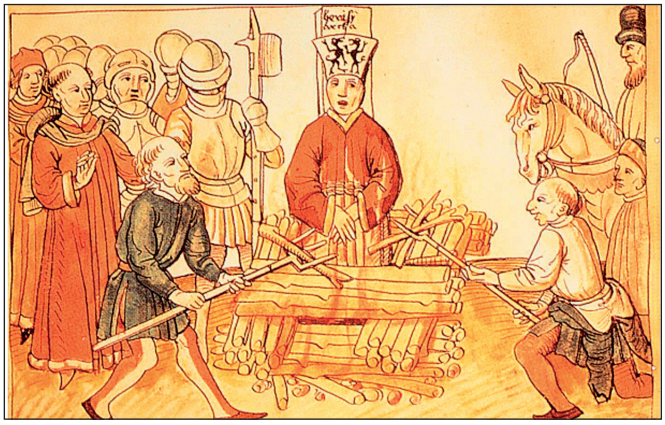

Sudeettialueen helmet Cheb ja Františkovy Lázně

Ennen huhtikuista Tšekin-matkaa Cheb oli tuttu vain pikajunien määräasemana tai lähtöpaikkana, itse kaupungista minulla ei ollut oikeastaan minkäänlaista käsitystä. Ensikokemukset Chebistä – kävely rautatieasemalta keskusaukion ja linnan kautta kohti Skalkaa – olivat todella positiivinen yllätys. Tämä Tšekin läntisin nurkka, entinen sudeettialueen keskus, ehkä ”saksalaistyylisin” kaupunki, jonka historia ulottuu vuoteen 1061, vaatii ehdottomasti uuden, tarkemman tutustumisen.

Chebin historiaa ja nykypäivää pähkinänkuoressa

Chebin linnoitusta asuttivat slaavit jo 800-luvulla. Saksan keisari **Fredrik Barbarossa** rakennutti nykypäiviin säilyneen linnan (Kaiserburg/Chebský hrad) ristiretkellään 1180-luvulla, jolloin hän myös asui Chebissä. Tammikuussa 1285 linnassa juhlittiin Böömin kuninkaan **Václav II:n** ja Rooman kuninkaan **Rudolf I:n** tyttären **Jitkan** häitä. Sittemmin Cheb kuului vaihtelevasti Tšekille ja Saksalle, ja se sai vapaakaupunkioikeudet. Toukokuussa 1389 Chebissä allekirjoitettiin sopimus ”maarauhasta” (zemský mir/landfrid) kuningas **Václav IV:n** ja eteläsaksalaisten vapaakaupunkien välillä. Hussilaissotien aikana Cheb oli aktiivinen hussilaiskoalition puolella, mutta liittyi myöhemmin kuitenkin luterilaisen reformaation piiriin.

Nykyisen kaupunginmuseon talossa murhattiin 25. helmikuuta 1634 maineikas sotapäällikkö **Albrecht von Wallenstein**, jonka muistoa museo nykyään ansiokkaasti vaalii. Chebin asukkaista noin 90 prosenttia oli saksankielisiä 1300-luvulta toiseen maailmansotaan asti, ja natsimielisellä Sudeettisaksalaisten puolueella (SdP) oli vahva kannatus. Sodan jälkeen 1945 suurin osa ”ikiaikaisesta” Egerin sudeettiväestöstä sai häädön Saksaan, vain antifasistiseen toimintaan osallistuneet saivat jäädä. **Václav Havelin** anteeksipyynnöstä huolimatta on omistusriitoja jäänyt kytemään rauhallisen kaupunkikuvan pinnan alle. Kaupungin väkiluvussa ”sudeettien puhdistus” näkyy selvänä romahduksena. Vuonna 1930 Chebissä oli 31.400 asukasta, joista vain 11% oli tšekkejä, huippuvuosna 1945 asukasluku oli 45.000, mutta pari vuotta myöhemmin määrä romahti 14.500:aan. Vuonna 1990 asukkaita oli vajaa 30.000 ja nykyään noin 33.000.

Chebissä on pääasiassa koneenrakennus-, tekstiili-, metallinjalostus-, rakennustarvike-, puunjalostus- ja elintarviketeollisuutta. Cheb on myös merkittävä kauppakaupunki. Lukuisat hypermarketit (mm. Billa, Hypernova, Lidl, Tesco) tarjoavat edullisia ostosmahdollisuuksia ja houkuttelevat etenkin saksalaisia rajan takaa. Ostosretkellä onnistuu samalla myös edullinen ja herkullinen ruokailu. Cheb sijaitsee 459 metriä merenpinnan yläpuolella, korkeammalla kuin yksikään Suomen kaupungeista. Keskimäärin kylmimmät kuukaudet ovat joulu-helmikuu -3– -5 astetta, lämpimintä on heinä-elokuussa noin 22 astetta (touko-lokakuussa yli 17 astetta).

Chebin merkittävin nähtävyyskeskittymä on mielestäni ehdottomasti 2009–10 kunnostettu keskusaukio Náměstí Krále Jiřího z Poděbrad (Tšekin kuningas **Jiří z Poděbrad** asui Chebissä 1459–67, mistä aukion nimi) ja sen lähiympäristö. Vuodelta 1472 peräisin oleva Špalíček (kuva vasemmalla) on saksalaisarkkitehtuurin symboli, joka on osa säilyneestä 11 kauppiastalon ainutlaatuisesta kokonaisuudesta. Kostel sv. Mikuláše (Pyhän Nikolauksen kirkko) on romaaninen kolmilaivainen basilika, jonka viimeisin uusgoottilainen muoto (monen tulipalon jälkeen) on vuodelta 1864. Chebin museo toimii Pachelbelův dům -rakennuksessa, missä murhattiin em. Albrecht von Wallenstein 1634. Se on alunperin vuodelta 1390, osin uudelleen rakennettu 1600, ja museo perustettiin 1873. Chebin linna on ainutlaatuinen arkkitehtuuriltaan Tšekin linnojen joukossa. Kuten historiakatsauksessa mainittiin, linnan rakennustyöt vanhan slaavilinnoituksen paikalle aloitti Rooman keisari Fredrik I Barbarossa vuonna 1179. Siitä on säilynyt Pyhän Eduardin ja Ursulan roomalais-goottilainen linnakappeli ja neliskulmainen musta basalttitorni (Černá věž). Se on pinta-alaltaan 9 x 9 m ja korkeudeltaan 18,5 m. Nähtävyyksistä voi mainita vielä fransiskaaniluostarin puutarhoineen (Františkánsky klášter a zahrada). Luostarin ja Neitsyt Marian kirkon nykymuoto on peräisin 1700-luvulta ja se on tyylipuhdas goottilaisen arkkitehtuurin edustaja. Fransiskaanit toimivat luostarissa vuoteen 1951 asti, jolloin heidät karkotettiin Chebistä ”vallanpitäjien toimesta”. Luostari palautettiin kirkon omistukseen vasta 40 vuotta myöhemmin eli samettivallankumouksen jälkeen. Puutarha on avattu yleisölle kunnostuksen jälkeen vuonna 2002 ”rauhan tyyssijaksi” ja kulttuuritilaisuuksien pitopaikaksi. Linnan alapuoliset Ohřejoen rannat on kunnostettu houkuttelevaksi ulkoi-

lu- ja urheilualueeksi. Chebin keskustan länsipuolisen Skalkan ja itäpuolisen Jesenicen tekojärvet tarjoavat lisää virkistys- ja leirintämahdollisuuksia.

Františkovy Lázně, alun perin Egerbrunnen, joka sittemmin nimettiin keisari **Franz II:n** mukaan Franzensbadiksi, sijaitsee noin kuusi kilometriä Chebistä pohjoiseen. Se on Böömin ”kylpyläkolmion” (Karlovy Vary, Mariánské Lázně ja Františkovy Lázně) pienin ja rauhallisin edustaja (noin 5.500 asukasta). Františkovy Lázně on toiminut kylpylänä jo yli kaksisataa vuotta (kaupunki perustettu 1793). Sen lähteiden terveysvaikutukset tiedettiin jo 1400-luvulla, jolloin vesiä myytiin myös koko Saksan alueelle. FL:ssa on 24 lähdettä, ja kylpyläklinikat ovat erikoistuneet hoitamaan reumatismia sekä verisuoni- ja naistentauteja. Hoitokuurien ottaminen vaatii lääkärin lähetettä, mutta ainakin vuodelta 1793 peräisin olevan František-lähteen (kuva yllä) vettä voi maistaa kylpyläpromenaadin, Národní ul. varrella (10 KČ/muki, melko erikoinen ”makuelämys”). FL:n kuuluisimpia kylpylävieraita lienee ollut säveltäjä **Ludwig van Beethoven**, joka hoidatti itseään elokuussa 1812. Františkovy Lázně jätti itsestään erittäin positiivisen vaikutelman. Arkkitehtonisesti sillä on hyvin paljon yhteistä Karlovy Varyn ja Mariánské Lázněn kanssa. Lähellä FL:a on myös oiva retkikohde Rybník Amerika, Amerikanlampi, jonne voi patikoida tai ajella ”pienoisjunalla”.

Tšekin läntisin kaupunki on Aš (noin 13.000 asukasta, 666 m merenpinnan yläpuolella), joka sijaitsee noin 25 km Chebistä luoteeseen. Ensimmäiset merkinnät Ašin kaupungista ovat vuodelta 1270. Jo vuoden 1000 tienoilla se kuului regia Slavorum-alueeseen, ”Slaavien maat”. Lopullisesti Ašin alue liitettiin Tšekkiin (silloiseen Itävalta-Unkarin valtakuntaan) vuonna 1775. Seutuun tutustumisen voi hyvin aloittaa kaupungin koillislaidalta, Hájn hiihtokeskuksen vieressä sijaitsevasta ”Bismarckin tornista” (kuva oik. ylh.). Háj (saks. Hainburg bei Asch) on Smrčinan mäkimaaston korkein huippu Tšekin puolella, (758 m mpy). Ensimmäinen yritys rakentaa paikalle näkötorni oli 1874, mutta silloin rahoitusta ei löytynyt. Tilanne muuttui 1895 Saksan ensimmäisen kanslerin **Otto von Bismarckin** 80-vuotissyntymäpäivän lähestyessä. Torni rakennettiin lopulta 1902–03 saksalaisen arkkitehdin **Wilhelm Kreisin** piirustusten mukaan: pohjamitat 6,7 x 6,7 m ja korkeus 36 m. Ašin kaupungin symbolin huipulta avautuvat 360 asteen näkymät kumpuilevaan ja metsäiseen rajaseudun maastoon.

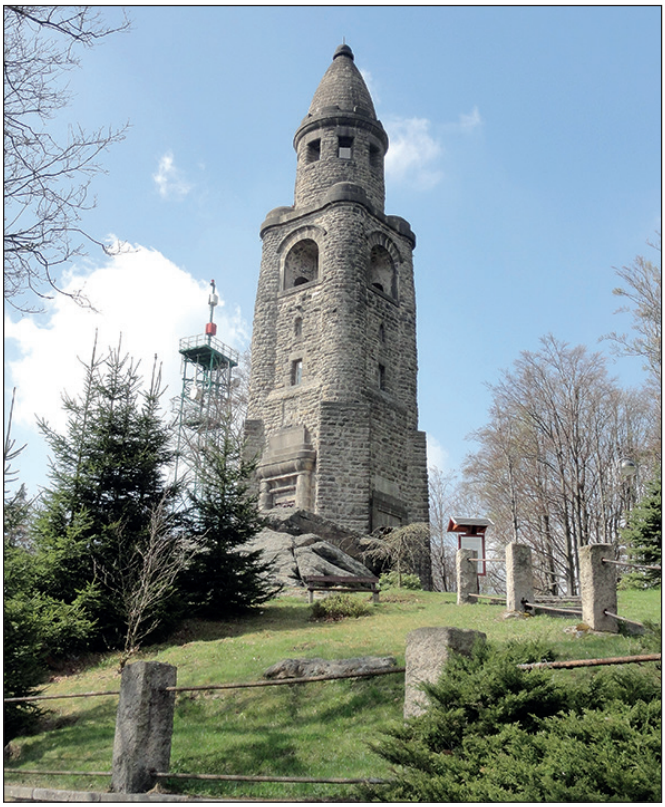

Lopuksi hieman tietoa liikenneyhteyksistä Chebiin: Prahasta maantie-etäisyys on 175 km, junalla 219 km, suora yhteys pikajunalla kestää noin 3 tuntia 15 min, päivittäin pendolinolla 2,5 tuntia. Lähtöjä Prahan Hlavni nádražílta on 10 (klo 6:15–18:15; ks. www.cd.cz). Chebistä Prahaan on 13 lähtöä, joista kahdeksan on Plzeňin kautta ja viisi junaa kulkee Karlovy Varyn ja Ústí nad Labemin kautta (288 km/4 t 22 min). ”Rengasreittikin” on näin mahdollinen: meno suoraan, paluu KV:n kautta. Tarkempia tietoja, esim. majoitusvaihtoehdoista, voi katsoa internetistä www.mestocheb.cz.

Teksti ja kuvat: Petteri Peuranen

Lähdeaineistoa:

Wikipedian Tšekki-sivut: Cheb, Františkovy Lázně, Aš; opaskartat ja turistiesitteet: Ahtola – Lehtipuu – Pulli – Savitie: PRAHA – TŠEKKI – SLOVAKIA, Suomalainen Matkaopas (s. 222-225)

UUTIS-katsaus

alkuvuoden 2014 tapahtumista

Volynian tšekit pyytävät uudestaan apua hallitukselta ja presidentiltä

Ukrainan Volyniassa asuvat tšekit lähettivät presidentti **Miloš Zemanille**, pääministeri **Bohuslav Sobotkalle** (ČSSD) ja muille poliitikoille uuden avunpyynnön. Kirjeessä he väittävät, että ulkoministeri **Lubomír Zaorálek** (ČSSD) ei ole täysin ymmärtänyt heidän tämänhetkistä tilannettaan. He eivät pelkää paikallisten asukkaiden hyökkäyksiä, vaan mahdollista sotilaallista konfliktia. Tšekin taholta todettiin, että he uskovat täysin Ukrainan kykyyn taata Volynian tšekkien oikeudet ja turvallisuus. Välittömän vaaran uhatessa Tšekin viranomaiset ovat valmiina ryhtymään heti tarvittaviin toimenpiteisiin matkustusolosuhteiden helpottamiseksi, tiedotti ministeriön edustaja **Johanna Grohová**. Hänen mukaansa ulkoministeriön valtuuttama henkilö menee tutustumaan sikäläisten tšekkien oloihin. Tšekin ulkoministeriö määräsi heti ensimmäisten avunpyyntöjen jälkeen kolme Kiovan-edustuston työntekijää paikan päälle Ukrainan koillisosiin.

Zaorálekin mukaan tšekkiläinen väestönosa ei ole altistunut vaaralle. Tšekkien pyrkimykset kotimaahan paluuseen liittyvät enemmän sosiaalisiin ja taloudellisiin syihin. Ukrainan tšekit ilmaisivat myös pelkonsa rikollisuuden kasvusta ja ääriainesten voimistumisesta, joiden vuoksi Ukrainan vielä toistaiseksi toimivat viranomaiset eivät kykene riittävässä määrin turvaamaan heidän elinolojaan äkillisen vaaratilanteen uhatessa. Kirjeen allekirjoittajat myöntävät syyn heidän haluunsa poistua Ukrainasta olevan se, että heidän omaisuutensa on menettänyt kaiken arvonsa, eikä sitä ole mahdollista myydä tai viedä pois. Siksi he vaativat Tšekin viranomaisia auttamaan pahimman ajan yli ja turvaamaan perheilleen minimielintason. Ukrainassa asuu noin 20.000 tšekkiä. Kirjeen allekirjoittaneet muistuttavat myös siitä, että yksikään Ukrainan tšekki, joka on muuttanut 1990-luvulla, ei ole joutunut vankilaan, turvautunut sosiaaliavustuksiin tai asunut valtion asunnoissa ilmaiseksi. (29.3.)

Suomi–Tšekki-seura osallistui tammikuussa Helsingin Matkamessuille. Kuvassa uudeksi puheenjohtajaksi valittu Hanne Lempinen ja Nina Faconová. Kuva: Petteri Peuranen

Tšekin tasavalta ja USA ryhtyvät yhteistyöhön ydinenergiasektorilla

Kauppa- ja teollisuusministeri **Jan Mládek** (ČSSD) ja USA:n energiaministeri **Ernest Moniz** allekirjoittivat sopimuksen ydinenergia-alan tutkimus- ja kehityshankkeesta. Moniz ei kuitenkaan neuvotellut erikseen Temelínin ydinvoimalan jatkorakentamisesta, josta käytävään tarjouskilpailuun on osallistunut myös amerikkalainen Westinghouse. Ministerit neuvottelivat myös Venäjän ja Ukrainan välisestä kriisistä ja energiaturvallisuudesta sekä liuskekaasusta ja sen mahdollisesta maahantuonnista USA:sta EU-maihin. Lisäksi kummankin maan edustajat neuvottelivat uudesta transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuussopimuksesta. (27.3.)

Kirjailija Bohumil Hrabal sai muistolaatan Polnáan

Jihlavan pohjoispuolella sijaitsevan Polnán pikkukaupungin entisen olutpanimon rakennusta koristaa nyt muistolaatta, joka muistuttaa kirjailijan lapsuuden asuinsijoista. Muistolaatta on stilisoitu oluttynnyrin pohjan muotoiseksi. Kirjailijan syntymän 100-vuotisjuhlan kunniaksi Polnássa esiteltiin myös uusi julkaisu "Bohumil Hrabal ja Polná". Sikäläinen teatteriryhmä esitti katkelman Hrabalin tunnetusta näytelmästä "Tyttö tynnyrissä". "Parlamentti"-ravintolassa vierailijat saattoivat tutustua näyttelyyn, jossa oli esillä Hrabalin kirjoja ja Hrabalin elämään liittyvää aineistoa. Vieraiden joukossa oli myös Hrabalin ystäviä ja omaelämäkerran kirjoittaja **Tomáš Mazal**, joka muistutti, että Polnássa on asunut lyhyen aikaa kaksi tunnettua tšekkikirjailijaa: **Bohumil Hrabal** ja **Božena Němcová**. (29.3.)

Sobotka kritisoi Babišia liiketoimien ja politiikan yhdistämisestä

"Tyylikkäin ratkaisu olisi, että valtionvarainministeri **Andrej Babiš** (ANO) lopettaisi liiketoimintansa ja omistautuisi pelkästään politiikalle", sanoo pääministeri Bohuslav Sobotka (ČSSD). Muussa tapauksessa Babišin pitäisi välttää eturistiriitoja, joista häntä on arvostellut myös Europarlamentin budjettitarkastuskomitean jäsen **Ingeborg Grässle**. Sobotka sanoi myös, että ANO:n johtajan julkisuuteen ilmoittama tieto ei ole hallituksen linjan mukainen. Koska Babišin yritykset ovat saaneet tukia EU:n rahastoista 2,6 miljoonaa euroa, olisi tämän tullut ministerin asemassa kieltäytyä niistä. Babiš, jota myös oppositio on voimakkaasti kritisoinut, vastasi ČTK:lle, ettei hänen olisi tullut kieltäytyä. "Ajattelin yhteiskunnan parasta. Olen tilivelvollinen äänestäjilleni, en Grässlelle, jolla on vääriä tietoja. Noudatan eturistiriidoista annettua lakia", totesi ANO-liikkeen johtaja. (28.3.)

STEM: Babiš on suosituin poliitikko, hänen etumatkansa kasvoi

Mielipidemittauksen tehneen STEM-laitoksen mukaan valtionvarainministeri ja ANO:n johtaja Andrej Babiš on suosituin poliitikko 62 prosentin kannatuksella. Ihmisoikeusministeri **Jiří Dienstbier** (ČSSD) sijoittui mittauksessa toiseksi 57 prosentin kannatuksella, kolmanneksi tuli ČSSD:n johtaja Bohuslav Sobotka. (28.3.)

Tšekin uusi poliisiylijohtaja haluaa taistella ääriliikkeitä, ilkivaltaa ja veronkiertoa vastaan

Tšekin poliisin uusi ylijohtaja **Tomáš Tuhý** asettaa etusijalle taistelun katu- ja huumerikollisuutta, ääriliikkeitä sekä stadionien väkivaltaa vastaan. Lisäksi hän keskittyy veronkiertoa vastaan, jota varten perustetaan erityisyksikkö Kobra. Hän aikoo myös pyytää sisäministeriöltä enemmän taloudellisia ja teknisiä resursseja. (14.4.)

Tšekki tarjoaa NATO-maiden puolustuksen vahvistukseksi Gripeneitä, sotilaita ja kemiallisten aseiden torjuntayksikön

Neljä Gripeniä ja 300 sotilasta tarjoaa Tšekin tasavalta NATO:n käyttöön Ukrainan-kriisissä, ilmoitti puolustusministeri **Martin Stropnický** (ANO). Tšekin presidentti Miloš Zeman ilmoitti kantansa Ukrainan tapahtumista ja varoitti Venäjää puuttumasta läntisen naapurimaansa koskemattomuuteen. (18.4.)

Tšekkiin tuli työn perässä tuhansia ulkomaalaisia

Tšekki on EU-jäsenyyden myötä houkutellut tuhansia ulkomaalaisia työntekijöitä. Heidän lukumääränsä on viimeisen vuosikymmennen aikana yli kaksinkertaistunut. Jo ennen EU:n laajentumista oli Tšekissä arviolta yli 100.000 ulkomaalaista työntekijää. Edes kriisivuosina heidän määränsä ei laskenut alle 215.000:n Työvoimatoimistojen arvioiden mukaan näyttäisi siltä, että ulkomaisen työvoiman määrä on jälleen kasvussa. (20.4.)

Poliisi puuttui rasististen kirjojen levitykseen

Järjestäytyneen rikollisuuden tutkimusyksikön tutkijat tekivät Prahassa ratsian Václavinaukion lähellä ja Černý Mostin alueella, joissa on muslimikeskittymiä. Syynä ratsiaan oli epäily rasismia, antisemitismiä ja muukalaisvihaa lietsovien kirjojen levittämisestä. Poliisi ei kuitenkaan kertonut pidätettyjen määrää. Jotkut suoraan toimintaan osallistuneista olivat indonesialaisia diplomaatteja, jotka valittivat poliisin toiminnasta. (25.4.)

Prahan metro juhlatunnelmissa

Punaisen C-linjan eteläosassa sijaitseva Kačerovin metroasema täytti 9.5. 40 vuotta. Tuolloin juhlistettiin Prahan metroliikenteen vanhimman linjan toimintaa. Kyseinen linja kulki Kačerovilta nykyiselle Florencin asemalle (silloinen Sokolovská). Juhlatunnelmia siivittivät myös erinäiset tapahtumat, kuten valokuvanäyttelyt ja musiikkiesitykset.

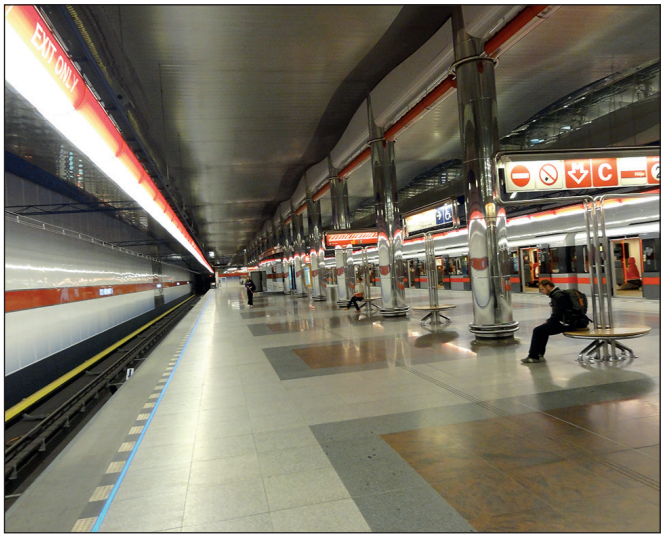

Letňany, C-linjan pohjoinen pääteasema, avattu 8.5.2008. Kuva: Petteri Peuranen

Lev Praha teki historiaa KHL-jääkiekkoliigassa

Vaikka Lev Praha jäi vapunaattona pelatussa Venäjän KHL:n seitsemännessä loppuottelussa hopeasijalle, oli kausi jättimenestys **Kari Jalosen** valmentamalle mannermaisen kiekkoliigan ”suomalaisimmalle” joukkueelle. Tuleva Suomen maajoukkueen päävalmentaja (1.6. alkaen) otti toista kautta KHL:ssä pelanneen prahalaisjoukkueen komentoonsa viime lokakuussa, kun **Václav Sýkora** halusi väistyä henkilökohtaisista syistä taustalle apuvalmentajaksi. Lähtötilanne oli varsin sekava, eivätkä peliesitykset olleet olleet seurajohdolle mieleen, eikä tšekkiyleisökään ollut innostunut täyttämään Tipsport-areenan katsomoa. Extraliigan hegemonia Spartan ja Slavian välillä oli houkuttelevampaa. Vuodenvaihteessa oli kuitenkin jo nähtävissä menestyskevään merkkejä: KJ oli hitsannut hajanaisesta, kuppikuntaisesta ”leijonalaumasta” huippujoukkueen, jossa kaikki pelasivat vain yhteisen päämäärän hyväksi. KHL:n runkosarjassa Lev sijoittui lopulta läntisen konferenssin kolmanneksi, Moskovan Dinamon ja Pietarin SKA:n (valmentajana **Jukka Jalonen**) jälkeen. KHL:n pudotuspeleissä kaikki ottelusarjat pelataan neljästä voitosta, ja vasta finaalissa kohtaavat läntisen ja itäisen konferenssin voittajat Gagarin-cupissa. Puolivälierässä Lev voitti kroatialaisen Medveščák Zagrebin (4–0), seuraavaksi ukrainalaisen Donbass Donetskin ja konferenssifinaalissa Lokomotiv Jaroslavlin (molemmat 4–2). Gagarin-cupissa vastustajaksi tuli Metallurg Magnitogorsk, joka **Mike Keenanin** valmentamana saavutti täpärästi mestaruuden voitoin 4–3.

KHL:n kuusivuotisen historian aikana finaalissa pelasivat ensimmäistä kertaa ei-venäläisten valmentajien joukkueet, joista Lev Praha oli lisäksi ensimmäinen Venäjän ulkopuolinen finalisti. Mike Keenan on myös ensimmäinen valmentaja, joka on voittanut sekä NHL:n Stanley cupin (NY Rangers 1994) että KHL:n. Vuoteen 2008 asti pelattiin Venäjän superliigaa, ja ensi kaudella KHL on entistä mannermaisempi ja kansainvälisempi, kun Suomesta Jokereiden myötä tulee sarjan yhdeksäs maa (Venäjän lisäksi edustettuna ovat Suomi, Latvia, Tšekki, Slovakia, Kroatia, Ukraina, Valko-Venäjä ja Kazakstan).

Lev Praha oli päättyneellä kaudella KHL:n suomalaisin joukkue. Päävalmentaja Kari Jalosen lisäksi apuvalmentajana toimi **Kai Rautio** sekä kaukalossa maalivahdit **Petri Vehanen** ja **Atte Engren**, puolustajat **Mikko Mäenpää** ja **Topi Jaakola** sekä hyökkääjä **Niko Kapanen** (ainoastaan Engren ei ollut 2011 MM-kultaa voittaneessa Suomen joukkueessa Bratislavan-kisoissa!). Konferenssifinaalissa Lev siirtyi Holešovicen Tipsport-areenalta (perinteinen Sportovní hala) O2 (Sazka)-areenalle, jossa on KHL:n suurin kapasiteetti eli 17.360 katsojaa. Lokomotivia vastaan yleisö vihdoin heräsi kannustamaan kotijoukkuetta. Kahdessa viimeisessä Prahan-ottelussa oli keskimäärin 9550 katsojaa, mutta kolmessa Magnitogorsk-finaalissa keskiarvo nousi ennätystasolle 16801 katsojaa! Jokainen ottelu yksistään löi vanhan ennätyksen (16.317 lokakuulta 2012). Virallinen yleisöennätys on nyt 17.073. Se voidaan rikkoa vain Prahassa, muualla ei kapasiteetti riitä.

Toimittaneet ja kääntäneet
Tšekin Radion uutisaineiston pohjalta
Jari Aula ja Petteri Peuranen.
Jääkiekkojutun on laatinut Petteri Peuranen.

Suomi–Tšekki-seuran sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 17.3.2014 klo 18 ravintola Milenkassa Helsingissä. Kuva: Petteri Peuranen

Uusi hallitus esittäytyy

Olen **Hanne Lempinen**, puheenjohtaja. Olen Suomi–Tšekki-seuran jäsen kolmatta vuotta. Kävin ensimmäistä kertaa Prahassa kesällä 2005 ja se oli rakkautta ensisilmäyksellä! Sen jälkeen olen asunut Prahassa pariin otteeseen, yhteensä noin puolitoista vuotta, opiskellen ja töitä tehden. Kaiken muun lisäksi kiinnostuin tšekin kielestäkin ja valmistuin maisteriksi viime vuonna. Tšekissä tulee käytyä niin usein kuin mahdollista. Seurassa olen mukana, koska haluan, että pidämme hienoa maiden välistä yhteistyötä yllä!

Olen **Blanka Lemmetyinen**, syntyperäinen tšekki ja seuran 1. varapuheenjohtaja. Olen asunut Suomessa vuodesta 1982, jolloin menin naimisiin suomalaisen miehen kanssa. Siitä asti olen ollut myös Suomi–Tšekki-seuran jäsen. Olin jo lapsena asunut 3 vuotta Suomessa, jolloin isäni toimi täällä diplomaattina, joten Suomi oli minulle tuttu maa jo ennen kuin muutin tänne. Siksi on luontevaa kuulua seuraan, joka edistää Suomen ja Tšekin (aikaisemmin Tšekkoslovakian) ystävyyttä. Seuran johtokuntaan minut valittiin vuonna 2000, ja vuosina 2006–2014 olin seuran puheenjohtajana. Työskentelen Tšekin suurlähetystössä Helsingissä.

Olen **Jari Aula**, seuran 2. varapuheenjohtaja ja Näköala Tšekkiin -lehden päätoimittaja. Sain hulluuspistoksen Tšekkiin jo alle kymmenvuotiaana, kun katselin kauhusta kankeana mustavalkoista tv-sarjaa Prahan syntiset ihmiset (pääosassa **Jaroslav Marvan)**. Venäjän kielen opintojen myötä kumpusi sitten vähitellen innostus myös tšekin kieltä ja itse maata kohtaan, ensin kielikurssin muodossa vuonna 1981, ja vähitellen laajentuneiden opintojen kautta. Olen valmistunut maisteriksi Helsingin yliopistosta pääaineenani tšekki, ja olen myös auktorisoitu kääntäjä tšekistä suomeen. Tšekissä olen käynyt ainakin 50 kertaa, kertoja en ole laskenut.

Olen **Nina Faconová**. Kiinnostuin jo teini-ikäisenä Suomen kulttuurista ja kielestä. Tulin ensimmäistä kertaa Helsinkiin elokuussa 2003 ja sen jälkeen vietin melkein kaikki lomat Suomessa. Tammikuussa 2009 valmistuin venäjän kielen ja kirjallisuuden kandidaatiksi ja kaksi kuukautta myöhemmin muutin Suomeen. Samana vuonna aloin työskennellä avustavana opettajana seuran kielikursseilla. Talvella 2010 pääsin seuran hallitukseen ja vuonna 2011 aloin opettaa seuran tšekin kielen jatkokurssia.

Olen **Annele Kiiski** ja ollut seurana jäsenenä n. 10 v. Ensimmäisen kerran sain kosketusta Tšekkoslovakiaan rättärireissulla n. 30 v sitten, jolloin ihastuin maahan ja sen ihmisiin. Tämän jälkeen Tšekissä on tullut vierailtua usein ja parhaimpina vuosina 6 kertaa vuodessa. Tällöin heräsi innostus kielen opiskeluun, ja sitä kautta liityin seuraan, missä olen ollut hallituksessa suurimman osan seurassa oloajastani. Näin olen myös päässyt nauttimaan laaja-alaisemmin Tšekin kulttuurista ynnä muusta sekä täällä kotimaassa että Tšekissä ja löytänyt tšekkiläisiä ystäviä sekä kontakteja.

Olen **Sanni Noronkoski** ja olen Suomi–Tšekki-seuran jäsen toista vuotta. Muutin Tšekkiin ensimmäisen kerran syksyllä 2001 ihastuttuani korviani myöten Prahaan interrail-matkalla saman vuoden keväänä. Maan ja kulttuurin lisäksi kiinnostuin tšekin kielestä, ja vuonna 2004 aloitin tšekin kielen opinnot Kaarlen yliopistossa Prahassa. Valmistuin maisteriksi vuonna 2010. Vuonna 2009 muutin Helsinkiin, mutta Tšekkiä ja tšekkiä en ole unohtanut, vaan pidän aktiivisesti yllä suhdettani sekä maahan ja sen ihmisiin että kieleen. Seuraan liityin sen takia, että koen Suomen ja Tšekin välisen kulttuurikanssakäymisen sydämen asiakseni.

Olen **Lauri Vihma** ja seuran jäsen vuodesta 2008. Liityin seuraan alunperin kannatusmielessä kansalaisopiston tšekin kielen kurssin opettajan vinkistä. Tulin puheenjohtajan pyynnöstä mukaan seuran hallitukseen rahastonhoitajaksi tänä keväänä.

Henkilökuva: Eeva Leena Součková

Taidetta tšekkiläisellä aksentilla

Mikä on yhteytesi Tšekkiin?

Aloitin tšekin kielen opinnot alun perin Tampereen yliopistossa osana slaavilaisen filologian opintojani vuonna 2006. Tuolloin venäjän lisäksi tuli valita joko puola tai tšekki. Valitsin molemmat, mutta keskeytin puolan kurssin, kun aloin puhua vahingossa puolan tunneilla tšekkiä ja tšekin tunneilla puolaa. Tšekin kielen opettaja, Kaarlen yliopistosta Prahasta kurssia pitämään tullut **Ana Adamovičová** hurmasi välittömällä opetustyylillään ja luonteellaan, ja ihastuin tšekin kieleen ja ääntеisiin nopeasti. Tapasin pian myös nykyisen mieheni, joka opiskeli silloin Kaarlen yliopistossa suomea **Hilkka Lindroos-Čermákován** johdolla ja oli tullut Tampereelle Erasmus-vaihtoon. Opettelimme pienellä suomen ja tšekin opiskelijoiden porukallamme toistemme äidinkieliä ja kävimme elokuvissa, oluella jne. Kun mieheni opiskeluvaihtoaika alkoi olla lopussa, päätimme silloisen kämppä- ja opiskelukaverini kanssa lähteä vuodeksi Prahaan Erasmus-vaihtoon. Tuona aikana, lukuvuonna 2006–2007 opimme tšekin kieltä isoin harppauksin.

Puhuin tulevien appivanhempieni kanssa alusta asti tšekkiä, mikä nopeutti oppimista ja kerrytti minulle rohkeutta puhua vierasta kieltä natiivipuhujien seurassa. Praha ja Böömin maaseutu näyttivät minusta kauniilta ja kiehtovilta. Tšekin kieli tuntui kohtalaisen helpolta venäjän opintojen jälkeen. Tunsin olevani etuoikeutettu päästyäni tarkastelemaan tšekkiläistä kulttuuria aitiopaikalta. Minut otettiin ihanan lämpimästi vastaan poikaystäväni perheessä. Palattuani Suomeen mielessä alkoi kypsyä ajatus pääaineen vaihtamisesta venäjästä tšekkiin. Pääsin Helsingin yliopistoon vuonna 2009 opiskelemaan Nykykielten laitokselle länsi- ja eteläslaavilaisten kielten ja kulttuurien oppiaineeseen tšekin kielen linjalle. Opettajanani oli **Helena Lehečková**. Opintojen alku oli kielen suhteen minulle lähinnä kertausta, osin tarpeellistakin sellaista. Osallistuin elokuussa 2010 Kaarlen yliopiston kuukauden kestävälle kesäkurssille. Vuonna 2012 menimme mieheni kanssa naimisiin ja juhlimme ystävien ja sukulaisten kesken pienimuotoisesti sekä Suomessa että Tšekissä. Tänä päivänä puhumme keskenämme

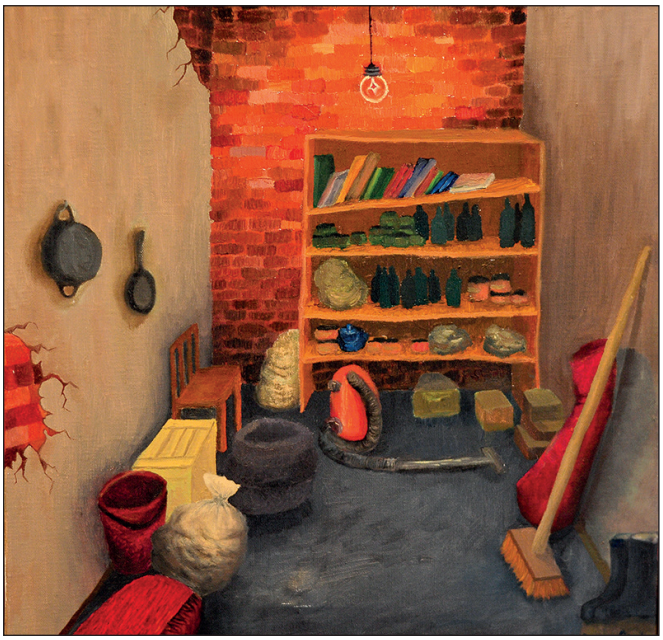

enemmän suomea kuin tšekkiä, mutta kun olemme tekemisissä muiden tšekkien kanssa, yhteiseksi kieleksi tulee helposti tšekki.

Milloin olet aloittanut maalaamiseen?

Olen piirtänyt ja maalannut pienestä pitäen. Sain kuvataiteen perusopetusta Jyväskylän kaupungin kuvataidekoulussa vuosina 1990–2004. Opettajanani oli mm. **Sonja Vectomov**, tšekkiläissyntyinen hänkin. Taideharrastukseen tuli taukoja muutettuani Tampereelle opiskelemaan. Kävin tosin satunnaisilla kursseilla Tampereen työväenopistolla Sampolassa ja Helsingin taideopistossa, piirsin lähinnä elävää mallia ja maalasin akvarellivärеillä.

Missä töitäsi voi nähdä?

Tämän vuoden huhtikuussa minulla oli kunnia pitää ensimmäinen oma taidenäyttelyni Tampereen Ha-

tanpäällä Vaskikotien senioritalossa. Menneen lukuvuoden olen käynyt Sampolassa öljyvärimaalauksen päiväkurssilla, jolla kurssikaverini eräänä maanantaina kysäisi, haluaisinko pitää näyttelyn Vaskikodeissa. Olin tietysti innoissani. Näyttelyssäni ”Jotain vanhaa, jotain uutta, jotain sinistä ja jotain lainattua” oli esillä niin tuoreempia kuin varhaisiakin öljy- ja akryylitöitäni sekä muutama savityö kuvataidekouluajalta. Sain näyttelystä paljon hyvää palautetta. Pieni lehti-ilmoitus näyttelystäni Aamulehden Morossa poiki heti uuden näyttelyn mahdollisuuden, ja nyt minulla on ollut uusi akvarelli- ja öljyväritöiden näyttely Nokialla Vastamajan palvelukeskuksessa kesäkuun puoleenväliin saakka.

Mikä inspiroi sinua?

Kun maalaan, keskityn tallentamaan kohteen valon ja värimaailman. Ehkä eniten ihailen suomalaisia kultakauden taiteilijoita, kuten **Akseli Gallen-Kallelaa**, **Eero Järnefeltiä**, **Pekka Halosta** ja **Helene Schjerfbeckiä**. Arvostan aitoa luonnonvaloa niin valokuvissa kuin maalauksissakin ja haluaisin tavoittaa sen myös töissäni. Pidän luonnosta, ja maalaamani aiheet tulevatkin usein luonnosta. Näyttelyssäni on esillä muutama maisemamaalaus, joista yksi on maalattu Tšekin Bezděz-kukkulalta otetun valokuvan pohjalta. Maalaan myös asetelmia, materiaalitutkielmia ja ”mielenmaisemia” mielikuvituksestani. Tyylini on kulkenut surrealistisesta ja pelkistävästä naturalistisempaan ja realistiseen suuntaan. Nyt se on kai menossa kohti impressionistisempaa värien tavoittelua, tai jotain muuta. Tšekin taidehistoriassa minua kiehtovat art nouveau ja kubismi, kirjallisuudessa **Bohumil Hrabal** ja **Karel Čapek**, jonka Anglické listy -matkakertomuksen suomennos on minulla parhaillaan työn alla osana pro gradu -tutkielmaani. Karel Čapekin kieli on mielestäni oivaltavaa kuin vain hyvältä taiteilijalta voi odottaa. Čapek rinnastaa kaksi näennäisen kaukaista, tarkemmin katsottuna toisiaan muistuttavaa asiaa riemastuttavalla tavalla. Se juuri on mielestäni taiteilijan tärkein ominaisuus, nähdä monilta huomaamatta jääneitä yhteyksiä eri asioiden välillä.

Mitä tulevaisuudensuunnitelmia sinulla on?

Valmistunen filosofian maisteriksi vuoden 2014 loppuun mennessä. Haaveilemme asuvamme jonain päivänä Tšekissä, mutta emme harrasta suunnittelua monen vuoden päähän, emmekä ajattele, että jos lähdemme Tšekkiin, emme koskaan voi palata Suomeen tai muuttaa muualle. Kaikelle löytyy sopiva hetkensä, luulen. Haaveissani on jonain päivänä pitää omia näyttelyitä myös Tšekissä.

Hanne Lempinen

Tšekit Sotšissa 2014

Tšekin tasavalta nimesi Sotšin olympialaisiin 85 urheilijaa (heistä 23 naisia), jotka edustivat maata 13 eri urheilulajissa. Valintojen johtomiehenä toimi Atlantan kesäkisojen kaksinkertainen olympiavoittaja **Martin Doktor**.

Edustusasuista vastasi Lontoon kisojen tavoin Alpine Pro. Kuvioinnin innoittajana olivat tällä kertaa ensimmäiset tšekkoslovakialaiset postimerkit vuodelta 1918, joiden suunnittelijana toimi **Alfons Mucha**. Kokonaisuuden keskeisenä aiheena olivat kansallisväreissä olevat lehmuksenlehdet. Sekä naisten että miesten vaatekokonaisuuteen kuului yhteensä 25 eri asustetta, mukaan luettuna tyylikkäät karvahatut. Tšekkiläisten asusteiden taiteellisuus sai jälleen kerran aikaan maailmanlaajuista kiinnostusta, siitäkin huolimatta, että kaikki vaatteet olivat ensisijaisesti käytännöllisiä – tyyli tuli suunnitteluvaiheessa vasta toisella sijalla.

Avajaisseremoniassa lippua kantoi alppihiihtäjä **Šárka Strachová**, joka aiemmin tunnettiin tyt-

tönimellä **Záhrobská**. Vancouverissa hän saavutti pronssia pujottelussa, mutta kaksi vuotta sitten häneltä poistettiin hyvänlaatuinen aivokasvain.

Tšekin suurin mitalitoivo oli tietenkin Vancouverin kaksinkertainen olympiavoittaja **Martina Sáblíková**. Todelliset mahdollisuudet mitaleille oli lisäksi ehkä viidellä muulla urheilijalla ja jääkiekkojoukkueella.

Myös tšekkiläiset ampumahiihtäjät kuuluvat maailman kärkijoukkoon. Heiltä odotettiinkin lähes varmaa mitalia, erityisesti **Gabriela Soukaloválta**, jonka samanniminen äiti sai Sarajevon olympialaisissa maastohiihdon viestihopeaa, sekä **Ondřej Moravecilta**. Tästä syystä eläteltiin suuria toiveita myös viestien osalta, erityisesti sekaviestistä.

Lumilautailusta odotettiin hyvää sijoitusta **Šárka Pančochoválta** lumilautailun taitolajeista sekä **Ester Ledeckálta**, laulaja **Janek Ledeckýn** tyttäreltä, ja **Eva Samkoválta** nopeuslajeista. Hiihtäjistä suurinta toivoa kärkisijoista kantoi kolminkertainen olympiamitalisti **Lukáš Bauer**.

Perinteisesti suosituin talviurheilulaji Tšekissä on tietenkin jääkiekko. Tästä syystä joukkueen valintaa seurattiin tarkasti lehdistössä ja julkisuudessa. Suhteellisen epäsuosittu valmentaja **Alois Hadamczik** julkaisi joukkuevalintansa kuukausi ennen kisoja. Joukkueen kapteeniksi valittiin **Tomáš Plekanec**. Jo ennen valintoja oli kuitenkin selvää, ettei erinomainen nuori hyökkääjä **Tomáš Hertl**, jonka oli tarkoitus olla yksi joukkueen tähdistä, valitettavasti päässyt kisoihin joulukuussa tapahtuneen vaikean loukkaantumisensa johdosta. Samalla lailla loukkaantumisen takia putosi joukkueesta myös puolustaja **Roman Polák**.

Gabriela Soukalová vuonna 2010. Kuva: Miceman

Yllättävästi valittujen pelaajien joukossa ei myöskään ollut tšekkiläisiin huippupelaajiin kuuluvia hyökkääjä **Jiří Hudleria** eikä puolustaja **Jan Hejdaa**. Valitettavasti juuri kisojen alla vielä tärkeä hyökkääjä **Vladimír Sobotka** loukkaantui, ja hänen korvaajakseen valittiin **Martin Erat**. Sitä vastoin suurin yllätysvalinta oli Hadamczikin vävy **Michal Barinka**. Hämmennystä aiheutti myös useiden vanhempien pelaajien valinta joukkueeseen, erityisesti sellaisten nimien, kuten **Patrik Eliáš** (37 vuotta), **Jaromír Jágr** (42), **Petr Nedvěd** (42) ja **Marek Židlický** (37). Petr Nedvědin osallistuminen yllätti erityisesti rapakon takana. Hän nimittäin saavutti hopeaa Lillehammerin olympialaisissa 1994 pelaten silloin tosin Kanadan riveissä.

Olympiakisapaikasta taisteli pitkään myös tšekkien curling-joukkue. Kisoihin pääsy olisi ollut suuri yllätys, sillä Tšekissä on vain yksi kilpailucurling-rata. Valitettavasti tšekkijoukkue epäonnistui ottelussa USA:ta vastaan yhdessä päässä kymmenestä, eivätkä tšekit näin päässeet kisoihin. Samalla tavalla jäi kisapaikkaa vaille myös Tšekin naisten jääkiekkojoukkue. Karsinnassa se hävisi Saksalle.

Vanhin Tšekin olympiaedustaja Sotšissa oli jääkiekkoilija Petr Nedvěd (42 vuotta), nuorin taitoluistelija **Elizaveta Ukolová** (15 vuotta), pisin jääkiekkoilija **Martin Hanzal** (198 cm), lyhyin lumilautailija Šárka Pančochová (159 cm), painavimmat jääkiekkoilijat Michal Barinka, **Martin Hanzal** ja Jaromír Jágr (104 kg) ja kevyin pikaluistelija Martina Sáblíková (53 kg).

Olympialaisten saavutukset

Ensimmäisenä tšekkiläisistä urheilijoista esittäytyi näyttävästi Šárka Pančochová. Siitä huolimatta, ettei hän saanut suoraa finaalipaikkaa lumilautailun slopestylessä, hän hallitsi välierää ja myös finaalin ensimmäistä laskua. Toisessa laskussa hän harmillisesti kaatui yrittäessään uutta temppua. Kaatumisen seurauksena Pančochován kypärä rikkoontui. Hänen epäonnekseen tuomarit arvioivat toiset laskut avokätisemmin. Mikäli toinen lasku olisi onnistunut ensimmäisen laskun tavoin, ei pronssi varmasti olisi livennyt hänen käsistään. Onneksi kaatumisesta ei ollut mitään seurauksia, joten hän kykeni myöhemmin osallistumaan half-pipen kisaan. Sen finaaliin hän ei kuitenkaan valitettavasti selvinnyt.

Ensimmäisen kultamitalin Tšekille taisteli olympialaisten toisena sunnuntaina lumilautakrossissa Eva Samková, joka voitti suvereenisti kaikki laskut, joihin osallistui. Palkintopallille hän nousi takki nurin päin, eli kultainen vuorikangas ulospäin.

Ester Ledecká eteni ensimmäisessä lajissaan parisuurpujottelussa aina puolivälieriin, jossa hävisi myöhemmin voittaneelle **Kummerille**. Tšekki

Martina Sáblíková olympiakisoissa Vancouverissa. Kuva: Bjarte Hetland

päätyi näin seitsemännelle sijalle. Paripujottelussa Ledeckán erinomainen tulos aikalaskussa vei hänet kisassa parhaimpien laskijoiden ryhmään. Harmi vain, että ennen kisastarttia Ledeckán selkä kipeytyi nikamavälilevyn takia. Tästä huolimatta hän osallistui kilpailuun ja taisteli kuudennen sijan.

Heti kisojen ensimmäisenä päivänä hankki ampumahiihtäjä **Jaroslav Soukup** mitalin Tšekille. 10 km:n pikamatkalla hän ampui virheettömästi, mikä siivitti miehen palkintopallille. Hänen kolmannen sijansa loistavaa tulosta täydensi kahdeksannella sijallaan Ondřej Moravec. Hän puolestaan sai kaksi päivää myöhemmin 12,5 km:n takaa-ajokisassa, joka oli suora jatko aikaisemmalle sprinttikisalle, hopeaa.

Naisten osalta ampumahiihto ei aluksi kulkenut odotusten mukaan. Gabriela Soukalová menetti 7,5 km:n pikamatkalla mahdollisuutensa ensimmäiseen ammuntaan, jossa hän ampui ohi kolme kertaa. **Veronika Vítková** sitä vastoin ampui loistavasti, mutta lupaavan alun jälkeen häneltä loppuivat voimat. Suurempi yllätys koettiin 10 km:n takaa-ajossa. Gabriela Soukalová lähti kilpailuun sijalta 29, mutta loistavan suorituksen ansiosta hän nousi neljännelle sijalle. Yksi virhe viimeisellä ampumapaikalla maksoi hänelle mitalin. Viimeinen ammunta oli molemmille edellä mainituille ampumahiihtäjille kriittinen myös normaalikilpailussa. Soukalová tuli jälleen neljänneksi, Vítková oli kuudes.

Yhteislähdössä Gabriela Soukalová sai viimein karistettua epäonnensa ja taisteli itselleen viimeisen ampumapaikan virheestä huolimatta hopeaa. Veronika Vítková tuli yhdeksänneksi, vaikka ampui täysin virheettömästi. Miesten samaisella matkalla Ondřej Moravec sai pronssimitalin. Suuri apu miehen menestykseen oli virheetön ammunta.

Ilman mitaleja eivät jääneet myöskään viestijoukkueet. Sekaviestissä Veronika Vítková, Gabriela Soukalová, Jaroslav Soukup ja Ondřej Moravec saavuttivat hopeaa. Naisten viestissä nelikko **Eva Puskarčíková**, Gabriela Soukalová, **Jitka Landová** ja Veronika Vítková tuli huonon ammunnan, mutta hyvän hiihtosuorituksen jälkeen neljänneksi.

Kisojen ensimmäisenä sunnuntaina sai hopeamitalin myös Martina Sáblíková pikaluistelun 3000 m:n kilpailussa. Toisella viikolla hän toisti Vancouverin olympiavoittonsa loistavalla suorituksella näytöstyyliin. Pikamatkojen **Karolina Erbanová** sijoittui 500 m:n kilpailussa varsin tyydyttävälle kymmenennelle sijalle. Samainen sijoitus kaksinkertaisella matkalla oli hänelle kuitenkin pettymys.

Superalppiyhdistetyssä Šárka Strachová yllätti yhdeksännellä sijallaan. Erityisesti pujottelussa, jonka hän voitti, Strachová osoitti, ettei ollut unohtanut entisiä taitojaan. Olympialaisten loppupuolella hän osallistui vielä pelkkään pujottelukilpailuun. Ensimmäinen kierros ei häneltä täysin onnistunut, mutta hyvin sujuneen toisen kierroksen laskun avulla Strachová nousi kymmenenneksi. Vancouverin sijoituksen toistaminen ei näin onnistunut, mutta toisaalta puolitoista vuotta ennen olympialaisia hän ei edes tiennyt, voisiko joskus vielä nousta suksille. **Ondřej Bank** tuli superalppiyhdistetyssä seitsemänneksi. Syöksyn jälkeen hän oli vielä toisella sijalla, mutta huonoissa lumiolosuhteissa laski pujotteluosuuden liian varman päälle. Menestyksekäs Bankille oli myös supersuurpujottelu, jossa hän sijoittui yhdeksänneksi. Lähelle mitaleja hän pääsi myös suurpujottelussa. Ensimmäisen laskun jälkeen Bank oli, huonosta lähtönumerosta huolimatta, toisena. Vaikka toisen laskun suoritus ei kuluneella radalla ollut huono, putosi hän lopulta viidennelle sijalle.

Aloitus ottelussa Tšekki–Slovakia. Kuva: Pawel Maryanov

Kumparelaskussa **Nikola Sudová** taisteli yhdeksännen sijan. Ensimmäisen finaalilaskun jälkeen, jonka Sudová voitti, oli hänen kokonaissijoituksensa epäonnistuneen toisen laskun takia pettymys.

Lukáš Bauer hiihti vaikeassa, hyvin keväisessä kelissä pidetyn 15 km:n perinteisessä kisassa viidenneksi. Vaikka naisten viestijoukkue tuli vasta kymmenenneksi, esitti **Eva Vrabcová-Nývltová** todellisen kilpailukykynsä joukkueessa. Miesten viestijoukkue ei valitettavasti toistanut Vancouverin kisojen pronssimenestystään siitä huolimatta, että kolmanteen vaihtoon joukkue tuli kolmantena. Maalissa tšekit olivat vasta kahdeksansina. Kilpailun aikana **Martin Jakšille**, yhdelle nelikon hiihtäjistä, syntyi tytär. Parisprinttiin osallistuivat Martin Jakš ja **Aleš Razým**. Välierän erinomainen suoritus varmisti heille suoran finaalipaikan, mutta Razýmin valitettava kaatuminen jätti kaksikon finaalin viimeiseksi eli yhdeksänneksi. Naisten 30 km:n vapaan hiihtotavan kilpailussa Eva Vrabcová-Nývltová saavutti jopa kipeällä jalallaan loistavan viidennen sijan.

Taitoluistelijat **Michal Březina** ja **Tomáš Verner** päätyivät nolon esityksen jälkeen kymmenennelle ja yhdennelletoista sijalle.

Tšekin mäkihyppääjät eivät esittäneet loistoesityksiä. Joukkuekisassa he tosin taistelivat paikan toiselle kierrokselle, mutta seitsemättä sijaa ei voida sanoa suureksi saavutukseksi. Samalle sijalle päätyi myös yhdistetyn joukkue. Yhtä näkymättömän suorituksen esittivät tšekit myös kelkkailuradalla.

Jääkiekkoilijat aloittivat turnauksen häviöllä Ruotsia vastaan 2–4. Tšekkien peli ottelun puoleenväliin saakka oli surkeaa, tilanteesta 0–4 oli mahdotonta kääntää ottelua voitoksi. Latvian sitä vastoin joukkue kukisti ”pakkotilanteessa” 4–2. Sveitsiä vastaan tuli saamattoman esityksen jälkeen tappio 0–1. Neljännesvälierässä tšekit saivat vastaansa Slovakian, joka kaatui lukemin 5–3. USA:ta vastaan he kuitenkin epäonnistuneen esityksen jälkeen kärsivät tappion 2–5, joten mitalipeleihin asti joukkue ei edennyt. Lähes heti olympialaisten jälkeen valmentaja Hadamczik erosi tehtävästään median painostamana.

Yhteenveto

XXII talviolympialaiset olivat Tšekin väreille historian menestyksekkäimmät, mukaan luettuna ne kisat, joihin osallistui Tšekkoslovakia. Tšekin urheilijat saavuttivat yhteensä kaksi kultaista, neljä hopeista ja kaksi pronssista mitalia. Martina Sáblíková ei kyennyt puolustamaan yhden matkan Vancouverin kultaansa ja yhteen kisastrattiin hän ei Sotšissa osallistunut ollenkaan. Tästä huolimatta hänen saavuttamansa kaksi uutta olympiamitalia nostivat Sáblíkován Tšekin kaikkien aikojan menestyksekkäimmäksi olympiaurheilijaksi. Ensimmäisenä tšekkinä hänen onnistui myös puolustaa olympiakultaansa. Sotšin olympialaisten uskomattomasta mitalisaaliistaan voivat ylpeillä ampumahiihtäjät: kolme hopeaa ja kaksi pronssia.

Molemmat menestyksekkäimmät lajit, toisin sanoen ampumahiihto ja pikaluistelu, eivät Tšekissä vielä muutama vuosi sitten olleet yleisön suuria kiinnostuksen kohteita, mistä kertovat myös senaikaiset tulokset. Kun kaksitoista vuotta sitten pikaluisteluvalmentaja **Petr Novák** ilmoitti, että haluaa tuoda olympialaisista mitalin, luokittelivat kaikki hänet hulluksi. Tšekissä ei nimittäin ollut, eikä vielä tänä päivänäkään ole pikaluisteluareenaa.

Kisojen päättäjäisissä maan lippua kantoi Tšekin menestyksekkäin urheilija Ondřej Moravec, kolmen olympiamitalin tuore omistaja.

Lopuksi vielä muutama sana slovakkien esiintymisestä. Heidän lipunkantajansa kisoissa oli **Zdeno Chára**, joka samalla oli koko kisojen pisin (206 cm) ja painavin (117 kg) urheilija. Slovakian edustajat eivät onnistuneet olympialaisissa samalla tavoin kuin neljä vuotta aiemmin. Ainoan mitalin, mutta samalla kultaisen ilon Slovakialle toi venäläisen taustan omaava ampumahiihtäjä **Anastasija Kuzmina**, joka toisti edellisten olympialaisten menestyksensä pikamatkalla. Kuzmina myös kantoi maan lippua kisojen päättäjäisissä.

Jiří & Birgitta Hofman

Michal Březina maailmanmestaruuskisoissa 2011. Kuva: Margarita Voronkovskaya

M
Itella Oyj

LUDEK RATHOUSKY PENEZOMENCI
6. 3.–27. 4.
malá galerie
PETER ANGERMANN STREETVIEW
6. 2.–20. 4.
velká galerie
stálá expozice
GOTIKA
stálá expozice